

Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto... Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 35...

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

Dolenjska prisrčno pozdravlja primorske brate in sestre:

NASVIDENJENA OKROGLICI

Vsa Slovenija, zlasti pa naša Primorska, se mrzlično pripravljajo na veliko proslavo desete obletnice priključitve Primorske k Sloveniji...

odposlanca slovenskega naroda v Kočevju in drugo zasedanje AVNOJ v Jajcu.

Po tem zgodovinskem dogodku so Primorci se bolj trdno zgrabili okoli. Vedeli so, da vojna še ni končana...

ob osvoboditvi, prav tako kot smo jih lani postavljali na Dolenjskem za veliki praznik prvih štirih slovenskih partizanskih brigad v Dolenjskih Toplicah...

Tudi Dolenjci se bomo udeležili zgodovinskega slavlja na Okroglicah. Iz novomeškega okraja je dosedaj prijavljenih nad 1.500 udeležencev...

čevske. Na proslavo se bomo odpeljali z dvema posebnima vlakoma in najmanj desetimi kamioni. Novomeški taborniki bodo potovali na Primorsko s sotori. Udeleženci iz Bele krajine se bodo priključili posebnim vlakom iz Novega mesta...

Pridite — na Okroglice na veselo svidenje! Naj žive primorske in prekomorske brigade NOV! Naj živi hrabro primorsko ljudstvo v svobodni domovini — Titovi Jugoslaviji!

V Beli krajini bodo kandidirali Toneta Šuštaršiča in Martina Žugljaja

Z ozirom na število prebivalstva bodo v črnomeljskem okraju volili dva poslance za Ljudsko skupščino Slovenije...

Množične organizacije zastopajo mnenje, naj bi bila kandidata okraja za Ljudsko skupščino Slovenije tovariša Tona Šuštaršič — Tine Železnik in Martin Žugljaj...

Suštaršič, po poklicu železniški delavec, je že dolgo pred vojno prihajal v Belo krajino, kjer je imel zveze z najstarejšimi komunisti in z njimi vred budil politično in borbena zavest...

Šuštaršič, po poklicu železniški delavec, je že dolgo pred vojno prihajal v Belo krajino, kjer je imel zveze z najstarejšimi komunisti in z njimi vred budil politično in borbena zavest...

čas vojne je bil organizator in politični aktivist na raznih od govornih mestih, prav tako pa tudi po vojni. Sedaj je sekretar okrajnega komiteja ZKS v Črnomlju...

Glade kandidata za poslance v Zvezno Ljudsko skupščino se množične organizacije črnomeljskega okraja razgovarjajo z organizacijami kočevskega okraja...

Partizanski pohod (Slika iz muzeja NOB)

Z vsemj barbarskimi metodami hotela odigrati od svojega, s krivično mejo ločenega matičnega naroda. Primorsko ljudstvo je ves čas, odkar je bilo od leta 1918 proti svoji volji potisnjeno v krepilje rimske volkulje...

sta pisala IX. korpus in 31. divizija z nešteti borbami od Triglava, preko Trnovskega gozda, okrog Snežnika pa vse do predmeta Gorice in Vrsta ter skrajnega juga Beneške Slovenije.

Po vsej Primorski postavljajo te dni velike slavoloke, prav take ali še večje kot leta 1945

Med novomeškimi tekstilci

Sedemindesetdesetega se sgradišča na novomeških tleh pri Bršljinu dogradili eno največjih tekstilnih tovarn v Sloveniji. Gradnje je investirala država, vendar so investicije prezagode usahnile...

kih in me s strokovnim izrazoslovjem uvaja v tekstilno stroko Skladistiše. »Stanično volno uvažamo, Ta je, — bela Rada se razbarva, zato jo prepojimo s posebno snovjo, ki jo izdelujemo v Jugoslaviji in ima to lastnost, da postane volna trepetnejša in se pri predenju manj trga...

li krajini in bi ne bilo treba ne diviz na stroškov za prevoz, pa tudi ovirajoči bi si gospodarsko opomogli.

»Lepo se to sliši in radi bi jo, če bi kmetje nekoliko bolj skrbeli za kakovost volne, kar skrbi. Ovece parijo med seboj neglede na barvo, ki jo imajo. Potem bi nam na prodajali volno, ki ni ne bela, ne črna. Ovece tudi molzejo, kar škodljivo vpliva na rast volne. Zato bodo morali rediti ovece samo zaradi mleka, ali samo zaradi volne, obojega, mleka in dobre volne ovca ne more dati!

»Volno je treba še vsjo preprati. Rad bi si tiste prostore ogledali!

»V naši tovarni jih ni. Volno peremo v drugih tovarnah. Prevoz, železnica, to nam jemlje denar. Samo prevoz enega vagona volne na stane 30.000 dinarjev; a tovarna potrebuje na vagon volne. Tudi z desetim oktobrom bo vse drugače. Pralnice bomo dobili.

»Kje neki? »Tu, kjer pravkar stojiva, bo 1940 m dolg stroj, prvi te vrste v Jugoslaviji. Dela nam ga »Skipe v Ljubljani. Prav mi smo jih pripravili do tega. To dvorišče bo velika hala s steklenimi streho. Pralnice nam bo pripravila okrog 110 dinarjev pri kilogramu volne. Pa tudi nič več trdega rokodelskega dela ne bo!

Gledava, kako delavka z viliami pobira volnene kosme iz kadi in jih spušta na kup. Ze sva v prostoru kjer volno barvajo in sušijo. V načrtih imajo modernizirano sušilnico. Gledava barvalni stroj, ki pobarva na uro 200 kg volne. Strene za pletenje v raznovrstnih nežnih barvnih odtentih udarajo v oči. Potem naju vodi proces proizvodnje v mešanico. Tu se volna med seboj meša po kakovosti in barvi, vzporedno s tem pa prepaja s trgalnim oljem.

Volno je treba prepojit, da jo je laže predelovati. Doslej je hodil med volnenimi plastimi kdo izmed delavcev in jo škropil s kanto za zalivanje, a zdaj. Ogledujete si čudno smasinerijo, montirano na zid, okrog katere se motajo platnene cevi: (Nadaljevanje na drugi strani)

Jutri in pojutrišnjem na gasilsko proslavo v Kočevju!

Gasilci okraja Kočevje so pripravili za 29. in 30. avgust v Kočevju veliko gasilsko prireditev. Rad bi si tiste prostore ogledali!

skupina kočevskega rudnika in folklorna skupina kulturno-umetniškega društva iz Velikih Lašč. Svojo udeležbo je obljubil tudi pevski zbor iz Dolenje vasi, ki uživa lep sloves in se bo pravo gotovo dobro odrezal.

Tečaj za operaterje ozkih kino projektorjev

Izvršni odbor Ljudske prosvete Slovenije in Glavni odbor Ljudske tehnike bosta priredila 1., 2. in 3. septembra v Ljubljani ter 7., 8. in 9. septembra v Mariboru tečaja za operaterje ozkih kino projektorjev. Tečaj v Mariboru bo prirejen za udeležence iz Maribora in sosednjih okrajev. Na programu je praktično ravnanje s projektorji in nekaj teorije. Vabimo vse žele, organizacije in podjetja, ki imajo na razpolago ozke kino projektorje, da pošljejo svoje zastopnike na tečaj. Stroški za tečaj znašajo 210 din. Prijave za oba tečaja naj interese pošljejo na izvršni odbor Ljudske prosvete Slovenije, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7-L.

Tekstil se bo pocenil od 10 do 15%

Odbor za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta je izdal odlok o znižanju dosedanjih stopnje akumulacije za skladov v tekstilni industriji. Trgovska podjetja upajo, da bo ta sprememba pri obdavi tekstile industrije vplivala na prodajno ceno tekstilnega blaga. Tekstil se bo pocenil za 10 do 15 odstotkov. Odbor za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta je znižal stopnjo akumulacije zaradi povečanja proizvodnje in izkoristitve zmogljivosti tekstilne industrije v letošnjem gospodarskem letu. Znižanje cen tekstilnega blaga je pomemben napredek, saj večino tekstilnih surovin uvažamo, v plačilni bilanci pa imamo velike težave.

Priprave za volitve v Kočevju

Tudi v Kočevju so začeli v zadnjih dneh s pripravo na bližnje volitve v Zvezno in republiško Ljudsko skupščino. V teh dneh bodo po podjetjih zbori volivcev, kjer se bodo pogovarili o kandidatih, ki bi prišli na listo na volitvah za zbor proizvajalcev. Predvideno je, da se bo letos število članov zbora proizvajalcev povečalo od dosedanjih 28 na 31.

VREMENSKO POROČILO

za čas od 28. VIII. do 4. sept. Korcem tekoba tega tedna in v prvi polovici naslednjega tedna nekajkrat padavine. Vmes 1-2 dni razjasnitev, v drugi polovici naslednjega tedna lepo vreme.

Druga pomlad na Kočevskem

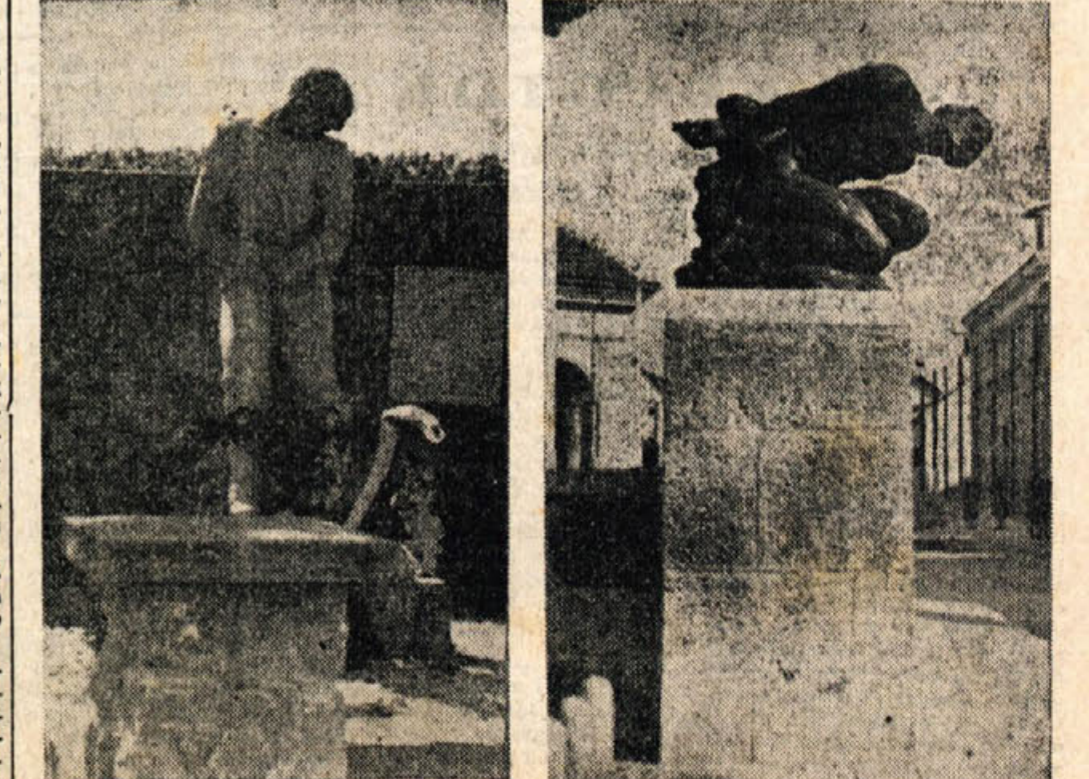
Sonce priprava s veliko močjo. Prva košnja, ki je bila leto več kot dobro, je že zdavnaj pri kraju. Začela se je že košnja otave, ki bo tudi dala lep pridelek. Zetev pšenice je v glavnem pri kraju, še nekaj dni in na vrsti bo oves. Zitna letina bo srednje dobra, S krompirjem bo slabše. Spomladni in še tja v prvi polovici poletja je bilo preveč dežja, nato je prišla še krompirjeva plesen

in drugi krompirjev škodljivci, precej škode je napravil tudi kolaradski hrošč, zato bo pridelek krompirja prejel precej mot. Sada bo kljub spomladanski posebi precej, tako nekako srednja letina se nam obeta.

Kočevski gozdovi so nekako šele v polovici poletja prav ozeleneli. Spomladni jih je posmrdila smla in poseba tako, da se dolgo časa niso mogli opomoči. Toda rastline so trdoživsonce je dalo moč sokovom in listje je na novo zrastleo. Prva pomlad se je takorekoč začela na Kočevskem šele pred nedavnim. V kočevskih gozdovih še vlada zatiše. Z gozdovi — zelenim zlatom, je treba štediti, v prvih povojnih letih se je več posekalo kakor pa je bilo priraščata. Toda v zvezi s štednjo v gozdovih se pojavlja drugo vprašanje; kam z delovno silo — gozdni delavci, ki ne znajo drugega kakor tesati, dirvariti, žgati oglje, »furatje. Tudi za te ljudi (njih število gre v stotine) bo treba najti primerno zaposlitev. Kam? Domača obrt ima tradicijo, ima bodočnost. Naloga odsekov za domačo obrt pri kmetijskih zadevah bo odsej več kot odgovorna, da te ljudi postopoma vključijo v proizvodnjo domače obrti. Treba bo organizirati tečaje. Neki bo treba izvirati sredstva za gradnje novih delavnic, za nakup strojev. Delavnost domače obrti bo treba razviti do najvišje mere, ki bo dejala kruh vsem tistim, ki danes zaskrbeljeno gledajo in se drug drugega vprašujejo: »Kaj bo pa sedaj, ko ne bo več dela v gozdu?« Na Kočevskem so najboljši pogoji za uspešno živinorejo. Zadržniki in Dobrempolju in Velikih Laščah so nam lahko primer zato. Poleg živinoreje bo treba misliti na izboljšanje travnikov, melioracije potokov, zasejali bo treba več njivskih površin s deteljami in opustiti manj dorosne kulture.

Kočevska je bila v zadnji vojni med najbolj opustošenimi pokrajinami v Sloveniji. Skoraj polna štiri leta so okupatorji od zelenih uniform laške vojske do plavih belogardistov ubijali, rušili in žažigali. V znani Roški ofenzivi so gorele tri tedne vse vasi na Kočevskem. Na desetletje vasi je bilo skoraj popolnoma uničenih. Tudi metropola kočevske deželice — Kočevje je bila težko prizadeta. Začela se je trda leta obnova, borba po osemih letih se ni popolnoma dobejavana. Težki milijoni so bili vložen v obnovo stanovanjskih in gospodarskih poslopij, šol in drugih zgradb. Obnavljajo se vodovodi, ceste. Kočevje iz dneva v dan spreminja lice. Priganja ga čas. Do velikega praznika slovenskega naroda — 10. obletnice zasedanja Zbora odposlancev slovenskega naroda, ki bo v prvih dneh oktobra v Kočevju, je le še kratek čas. Čeprav mesto do tega časa ne bo povsem obnovljeno, kar bo v glavnem vzrok pomanjkanje finančnih sredstev, bodo vendar obiskovalci videli veliko novega in obnovljenega v nekdanje razdejane mestecu ob Riniči. In ne samo v Kočevju. Tudi Ribnica dobi vedno bolj lice. Delavci ribniškega gradbenega podjetja z vsvo vne mo hite z gradnjo novega poslojpa, v sredini Ribnice ga se iz dneva v dan hitreje dviguje ponošna stavba — Trgovski dom, ki bo ena izmed največjih in najlepših gradenj na Kočevskem. Obnova in nove gradnje lepo napredujejo tudi v Sodražici, Loškem potoku in drugje. Do praznika v oktobru bi se Kočevska rada iznebila sie dov zadnje vojne. Teško jim verjamemo, da bodo popolnoma uspeli, toda rana razdejavanja bo občno manjša.

V dneh kočevskega slavlja po hitimo v ta prelepi kočček slovenske zemlje, posejan s tolikimi grobovi najboljših slovenskih sinov in hčera, da proslavimo veliko obletnico. Pohitimo v kočevsko deželico, v kraje, kjer je pomlad novega ustvarjalnega dela v vsej pestrosti in velikem delovnem zalatu. Karel Oražem

Prinašamo fotografiji dveh spomenikov, postavljenih v spomin talcem: prvi stoji v Radohovi vasi na kraju, kjer so italijanski okupatorji 28. aprila 1942 ustrelili prve talce in tako zvali »Ljubljanski pokrajinci. Savinskih »Talcev je bil odkrit v Novem mestu jetos 22. julija in je posvečen spominu vseh talcev Novega mesta in Dolenjske, ki so v letih NOB žrtvovali za svobodo svoja življenja

Od tedna do tedna

Mosadik aritiran in obtožen, a perzijski šah Riza Pahlevi se je vrnil iz Rima in zasedel prestol.

Komaj se je Mosadikov položaj v Perziji navidezno utrdil in komaj se svet začel v prepričanju, da bo perzijsko ljudstvo samo imelo koristi od bogatih naftnih polj, že je v svet udarila vest, da je general Zahedi z vojsko organiziral državni udar in prevzel oblast najprej v Teheranu, nato pa po vsej Perziji. Dr. Mosadik s tega so šahovi pristavi obkrožili v njegovi lastni hiši in Zahedi je izdal povelje, naj Mosadikovo udrabo z letalstvom napadi spremene v prab, če bi se sam predal. Ljudstvo vsega sveta je pred tednom dojemalo prvavo tragedijo: garda in šahove čete obkoljujejo vladna poslopja, aretirajo ministre, množica razruga Fatemija, Mosadik je v vedno v bunkerju, da bi se branil do zadnjega strela, na ulicah padajo ljudje, število mrtvih in ranjenih narašča in vzmerniljive brzjavoke razburjajo.

glečki tišk z veseljem pozdravlja mladega perzijskega kralja na prestolu. Tudi preje, ko je perzijski šah moral zapustiti domovino in ljudstvo (kakor pač storo kralji v takeh trenutekih), je angleški tišk slika šaha kot mučenika, ki mora zaradi naprednih nazorov iz domovine, medtem ko je Mosadik diktator, ki ne bo nikdar prijatelj Anglije. Le Michel Foot je v Bevanovi »Tribuni« skušal o zanimivih stevilkah pojasniti svojim rojakom, zakaj vse izgleda Mosadik tako diktatorski. V 40 letih je družba pečici Perzije plačala za abalanško nafto nekaj nad 100 milijonov funtov. Ta denar si je razdelilo med seboj le nekaj izbranih Perzijcev. Toda angleško-iranska držba je imela samo 1949. leta 100 milijonov funtov dohodkov. Tako si je družba pridržala trikrat več, kakor je plačala na račun davkov Iranu, a prav toliko je spravila v zakladnice tudi angleška država blagajna. Foot trdi, da je bil dr. Mosadik pošten in spreten, čeprav nekoliko trgoglav predtavniki perzijskega nacionalizma. Izkoriščanje, proti kateremu se je boril, je nekaj, kar se v sodobnem svetu ne more več obdržati, pa ga naj kdorkoli le tako vneto zagovarja. Angličji sicer ne bodo spremenili svojega mnenja o Mosadiku »diktatorju in sovražniku Anglije«, ker je na najtvođu zaprl vse pipe, tako da zdaj ta studenc nič več ne polni državne blagajne. Tudi angleški davkoplačevalci Mosadiku ne bodo pozabili, saj so morali vplačati 50 milijonov funtov, ki jih angleški državni blagajni manjka, odkar je Anglija s Perzijo sprta. Toda Anglija bo slej ko prej morala računati s tem, da se prednjeazijskih narodov ne da več miriti z obljubami, ampak le s politeno politikou.

Dr. Mosadik se bo moral zagovarjati pred vrhovnim sodiščem... »Za »zločin razpovedanja upora proti legalni vladi.« Zahedi je tudi izjavil, da je Fatemi, ki naj bi ga množice buje razruga, še živ. Komentarjev o perzijski tragediji je malo. A je v teh redkih, kolikor jih je, je izraženo zadovoljstvo, da je vladar spet dobil svoje zakonite pravice in v angleških, da bo angleški narod zdaj spet živel lepo v miru in blaginji. Med vrsticami se da tudi razbrati, da bo nova vlada v korist Perzije in Anglije uređila vprašanje angleko-iranske družbe. Zato ni čudno, da so cene delnic angleko-iranske družbe nenadoma poskočile. An-

Seznam padlih borcev in žrtev sovražnih napadov s področja mestne občine Novo mesto

ODREDBA O SEJMIH v okraju Črnomelj

Objavljamo seznam borcev in žrtev, ki so v letih 1941-1945 izgubili življenje v boju z okupatorji ali zaradi vojskarskih akcij sovražnika. Prosimo vse novomečane doma in izven Novega mesta ter vsakogar, ki kaj ve o padlih ali umrlih novomečanih (onih, ki so v teh letih imeli stalno bivališče v Novem mestu), da vsako pomanjkljivost, netočnost ali napako, (ime, kraj in dan smrti in p.) takoj javijo uredništvu lista ali Dolenjskemu muzeju. Opozarjamo vse, da bo ta imenik napisan tudi na zračne plošče in razstavljen v lopi na Vrhah.

PADLI BORCI

V boju z Nemci padel aprila 1941: RECEJL JOZE, 39 let, akt. konj. kap. bivše jugoslovanske vojske, Vinica pri Čakovcu 1941.

I. teren 1942-1945.

CERNOS RAJKO, 23 let, stud. med., Ljubljanska 26, Beograd 12. II. 1945. — DULAR JOZE, 20 let, dijak, Tavčarjeva 5, ujet pri Kočevju, odpeljan v Minsk, umrl 1945. — DRASLER JOZE, 73 let, viš. pis. ofic. v pok., Seidlova, na položaju, Podstenice nov. 1943. — FERFOLJA SLAVKO, 19 let, mehanik, Cankarjeva 28, pri Sorci pri Vipavi 3. XII. 1944. — ILOVAR MARJAN, 19 let, brivec, Cankarjeva št. 23, v Drašici pri Metliki. — ILOVAR ANTON, 22 let, trgovec, Cankarjeva 23, pri Prečni 14. VI. 1942. — KOVACIC IVAN, 21 let, dijak, Cankarjeva 10, padel 1943. — PETRIC MAKS, 19 let, dijak, Ločenska

c. 8, Straža 27. III. 1942. — Dr. POLENSEK IVO, 31 let, odv. kand., Tavčarjeva 6, padel 20. V. 1943. — REMS BOGOMIL, 36 let, tajnik cest. odbora, Seidlova št. 9. — SEGEDIN FRANC, 36 let, brivec, Gerdesičeva, pri Straži 28. XI. 1944. — TURK DRAGO, 16 let, dijak, Ljubljanska 27, pri Bostanju 17. X. 1943.

II. teren

BOCK ERNEST, 21 let, dijak, Vrboveva 1, v Mršci vasi, septembra 1943. — DURINI VIKTOR, 28 let, absolvent gost. šole, Glavni trg 15, na Rogu 31. III. 1943 (padel v prepadu). — DURINI MARJAN, 24 let, trg. pom., Glavni trg 15, na Rdečem kamenu pri Kočevju 27. X. 1943. — FRANA LJUDMILA, 11 let, dijakinja, ustreljena v Ajdovcu ob Beži 26. VII. 1944. — JAKSE FRANC, 25 let, študent, Ljubljanska 19, na Otočju vrhu pri Primorskem 16. VI. 1944. — JERBE DUSAN, 34 let, veterinar, Kapucinski trg, Vel. Lipo-vec 12. III. 1943. — KOSIR LJUBOMIR, 18 let, dijak, Glavni trg, ob progi pri Trebnjem 14. XI. 1943. — PER CVETO, 18 let, zasebnik, Ljubljanska 19, ustreljen med Novo goro in Hmeljnikom. — PERSINA ALOJZ, 54 let, mizar, Ljubljanska 22, v Žužemberku ubit ob Beži 3. VIII. 1943. — POLJANAR ZINKA, 30 let, učiteljica, Gerdesičeva, ustreljena od Nemcev na Primorskem 29. IX. 1943. — SELISKAR LADISLAV, 39 let, žel. urad., Glavni trg 2, med

Hučko in Ražo 12. X. 1943. — STEPIŠNIK ROMAN, 26 let, železničar, Glavni trg, pri Višnji gori junija 1944. — URBANJA ANTON, 25 let, delavec, Ljubljanska 13. — ZAGAR JOSIP, 43 let, miz. pom., Solška 1. Nova vas pri Višnji gori 1. 1944.

III. teren

BAJER ANTON, 20 let, miz. pom., Breg 12, na položaju. — BORSNIK STOJAN, 21 let, maturant, Mej vrti 6, na Vel. Lipovcu 27. X. 1943. — GROM SAVO, 18 let, dijak, Florijanov trg 5, ranjen pri Brezovi rebi, ujet in ustreljen v Globodolu. — GROM SMILJAN, 19 let, dijak, Florijanov trg 5, v Martinji vasi 26. X. 1943. — GROM STOJAN, 37 let, sod. xvan., Florijanov trg 5, pri sv. Luciji na Primorskem oktobra 1943. — HOSTA METOD, (ni podatkov). — INTIHAR STANE, 21 let, dijak, Breg 8, umorjen od ustreljen v dolini pri Dobrovoljcih 39 let, mestni stražnik, Stemburjeva, na Javorovici 16. III. 1944. — MAJER IVAN, 30 let, brivski pom., Društvena 1, v Kočevju 10. II. 1944. — MALOVIĆ MIRKO, 41 let, mizar, Kapucinski trg 6, ustreljen od SS-ovcev 22. X. 1943. — MEJAK STANISLAV, 25 let, dipl. pravnik, Društvena 1, Morava pri Kočevju 25. X. 1943. — MIHELIC DRAGO, 19 let, kroj. vaj., Jurja št. 9, pri Smarjeti 1943. — MUSET ZDRAVKO, 21 let, železn., Breg 6, ranjen v borbi, umrl v bolnici v Ljubljani 21. I. 1945. — MUSET DRAGO, 16 let, dijak, Breg 6, pri Žužemberku

3. VIII. 1944. — NOVAK MARJAN, 14 let, dijak, Križatijska št. 15, Ceša vas julija 1942. — STOPAR ENGELBERT, 38 let, geometer, Društvena 2, Osredek pri Mirni peči 27. X. 1943. — VIDIC ANTON, 38 let, zidar, Breg 23, ubit od mine pri iščenju terena 7. X. 1943. — ZAJC IVAN, 32 let, česar, Križatijska 6, St. Rupert 13. X. 1944. — BARLE GUSTAV, 29 let, ke-

mik, Trdinova, Sopotnica pri Skofji Loki 13. XII. 1944. — FINK JOZE, 22 let, žel. del., Irča vas 29, na Mokercu. — FINK ALOJZ, 20 let, žel. del., Irča vas 29, ob Kolpi. — GORNIK VIKTOR, 33 let, strojevodja, Irča vas 3, pri Sosničah 4. II. 1942. — GERDENC FRANC, 33 let, poročnik, Skalčičjeva 12, v Podgrađu 1944. (Konec prihodnjé)

Okrajni ljudski odbor Črnomelj St. I. — 2433/24 Črnomelj, dne 5. avgusta 1953

ODREDBA o določitvi sejmov v okraju Črnomelj

Na podlagi 38. člena Zakona o delu ljudskih odborov okraja (Uradni list LRS št. 39/50) in na podlagi 33. člena Splošnega zakona o ljudskih odborih (Uradni list FLRJ št. 49/49) Okrajni ljudski odbor na svojem rednem V. zasedanju odreja

1. V Črnomlju bo sejem vsak drugi in zadnji torek v mesecu.
2. V Gradcu bo sejem vsako drugo soboto v mesecu.
3. V Metliki bo sejem vsak prvi in vsak tretji torek v mesecu.
4. Na Vinici bo sejem vsak

prvi in tretji ponedeljek v mesecu.

5. V Dragatušu bo sejem drugo sredo v mesecu. 6. V Adiščih bo sejem vsako zadnjo sredo v mesecu. Na teh sejmi bodo kmetje prodajali živino vseh vrst, to je veliko živino, drobnico in prašiče. Dalje bodo na teh sejmi prodajali blago trgovci in obrtniki, ki bodo za tako prodajo upravičeni.

Tržni dnevi se sejmi za pujske osanejo, kakor je vpeljano z občaji.

Ta odredba je potrebna zaradi pravilne razporeditve seznajnih dni v okraju. Z njo se razveljavijo vsi predpisi občinskih ljudskih odborov, ki določajo drugačno razporeditev sejmov. Odredba stopi v veljavo s dnem objave v Dolenjskem listu.

Predsednik OLO L. r. Janez Zunič

Mladina v pripravah za svoj 5. Kongres

Plenum CK LMS je določil, da bo V. kongres LMS 10. oktobra letos v Mariboru ob šestih urah letni prvega kongresa ZSM. Vsa mladina Slovenije v predkongresnih dnevih podvojnega dela, Okrajni komitei mladine Novo mesto je na plenarnem sestanku 20. junija letos razpravljali o pripravah mladinskih organizacij za ta veliki mladinski praznik. Dne 16. avgusta je spet sestajal Ugotovili so, da se osnovna mladinske organizacije preveč drobijo v organizacijskih pripravah, namesto da bi med članstvom hudovali o skupnih akcijah, budošnjosti in aktivnosti. Predstavljali so, da je glavno delo mladine kulturno-prosvetna dejavnost, pri tem pa pozabljajo na politično delo mladine. Dosej je najslabši položaj v organizacijah LMS Skočevski klub temu, da je mladina v tem kraju aktivno sodelovala na vseh področjih gospodarskega in političnega udejstvovanja. Mladini komunisti te organizacije se izgubljajo, da so preveč obremenjeni z ostalim delom in se zato za delo med mladino ne ugotovijo zanimati. Brudar Fabrika je celo na vprašanje, kaj dela mladina, odgovorila: »Spiljeva na mladina Čudno je, kaj si ob takih izjavah misli osnovna organizacija ZKJ Skočevski in kakaj se trpi take ljudi v svojih vrstah.

V zadnjih letih je mladinska organizacija novomeškega okraja zelo napredovala. Njeno delo se ne vrte več samo okrog mladinskih sestankov, ampak se pozna na vseh poljih družbenega udejstvovanja. Vendar pa stoji pred osnovno organizacijo LMS težka naloga. Vedeti moramo, da ima naša mladina častno mesto v naši velikostni borbi za našo socialistično ureditve. Zato je temeljno obojanja vredna mladinska organizacija Lutersko-selo, ki je organizirala izlet sedemih mladincev in mladink na Jesenice, toda vrnilo so se le štiri. Trije so pobegnili v Avstrijo. Kakšen patriotizem je bil pri teh begunih? Zanimivo je tudi vprašanje, kakaj je organizacija LMS Lutersko-selo imela v svojih vrstah take ljudi? Mislim, da le delno vseh organizacij ZKJ, SZDL, kakor tudi mladinske, da mladino vsakodnevno seznanjajo z našo pravilno potjo, z našimi naporji za izgradnjo socializma, z našo trdnjo borbo za neodvisnost naše države in z naklepi starih, prejšnjih svoboda, ki so bili zaprti pot k napredku in srečnejši življenju. Ni res, da bi se mladina zanimala samo za zabavo. Če pa hočemo, da si bo mladina v našaključni borbi za lepše življenje iskala svoje ideale, potem nam je potrebna močna revolucionarna mladinska organizacija, ki bo s pomočjo ostalih političnih organizacij in društva ustvarjala javno mnenje.

Bohidno delavneji na vseh področjih, kar bomo le tako koristili skupnosti in utrdili so. stalnostno zavest med našo mladino! Bohidno delavneji v borbi, bi protij nazadnjaštvu in proti nam se od leta 1945 se do danes ni popolnoma umirila. Vendar v Evropi odjekti te težke borbe niso udarjali, čeprav je zahtevala veliko človeških in materialnih žrtev in bila odločilna za usodo Burme, ki leži na strateško važnem področju južne Azije. Vladi in Ligo svobode so zapuščale razne drobne politične skupine in se pridruževale upornikom. V vladi so ostali le socialisti in grupa neodvisnih s predsednikom vlade U.Nujem na

Med novomeškimi tekstilci

(Nadaljevanje s prve strani)

»Priprava je čisto enostavna; dve posodi, centrifuga črpalca, razpršilec. Več nas je delalo na tej zamisli, največ pa je prispeval Barantini, ki je izpilil razpršilec. Brezhibno delo.«

Predilnica. Sefektorij s 440 in 450 vreten. Vretena se enako merno in skoraj nevidno vrte. Štiri do šeststokrat na minuto. Velikanski prostor razsvetljevalec zvečer nešteto dvosvetilnih žarnic. Parket je čist. Pod stropom visje ogrevalne naprave. Ventilator potiska iz kletki topli zrak v te naprave. Temperatura močno vpliva na pranje; ob vlagi niti nabreknejo in se trgajo.

»Pridnojanje leto bomo kupili eklimas napravo. Ta naprava nam bo omogočila, da bo prostor vedno enakopel in enakopelno. To bo vsekakor znatno izboljšalo kakovost preje in blaga.« Ogledujejo si stroj za nadzorovanje izdelkov.

»Ta stroj že med proizvodnjo ugotavlja kakovost blaga. Izdelale so ga pomožne tovarniške delavnice. Te delavnice so tovarni neobhodno potrebne. Tri so: mizarska, kovinska in električna. In že stojiva pred strojem svojevrsne oblike. V tem prihaja tudi direktor tovarne Viktor Kodela. Obratovodja Dolenc ga vprašuje gleda.

»Premišljujem, če že smem s to novostjo na dan.«

»Kaj, zdaj ko nam je uspelo! In res. Obratovodja obrača ročico. Stroj teče.

»Že štiri meseca ga delamo. V začetku smo imeli le kup vijakov in vmetli. Staro železje. Primerjali smo, računali, razdelali. Zdalj teče. Z njegovo pomočjo bomo prvi v Jugoslaviji izdelovali sifamne prejo. To se po domače pravi: na enobarvno podlago bo stroj v določenih presledkih nanášal novo barvno plast. Blago, ki se iz take preje izdeluje, izgleda kot poskrbljeno z eno ali tudi več barvnimi. Doslej smo takega uvažali.

Vsi trije tiho poslušamo enakomerno sberjanje zobovja - štiri meseca dela in skrbi... Čas poteka. Vlisi se gostijo, tkalnica, statve, zrak se stresa, dekleta nemirno švigajo ob njih in stavah, nato mokra spretura, barvilni aparat, ventilatorji, kosmatilni stroj, potem spet domaća narejena stroječa za rezanje odelj, kupi bal, kamgarini, blago in apert blago, odelje, vzorci in natrpano skladišče.

»Tako, ko bodo dokončno določene cene tekstilnega blaga, na katere je vplivala znizana stopnja akumulacije, bomo v skladišču naše dila. Na zalogi imamo tako v pretežni meri je zrnato blago. Do takrat bo že urejena dvovrata z neonsko razsvetljavo, kjer bomo prodajo blaga na veliko organizirali podobno kot v trgovini. Naku-povalci trgovskih podjetij bodo hodili med pulji in izbirali.«

Skozi okno gledamo na novo stanovanjsko zgradbo, ki jo je za delavce zgradila tovarna. Pogovor živo utripilja. Direktor pove, kako vse drugače bi se počutil, če bi ga ne morile dostikrat nepotrebne administrativne skrbi.

»Proizvodnja se ravna po cenah na trgu, banke pa so se vedno okostenele v administrativnih predpilih. Pogajanja za kredite in druge nepotrebne skrbi mi jemljejo dve tretjini časa; le eno tretjino ga lahko posvetim proizvodnji. Čas bi že bil, da bi se bančno poslovanje pri nas vendar že prilagodilo industrijski proizvodnji, ki zahteva hitre bančne operacije. Prav zdaj imam tak primer. Maraška vojska je naročila pri nas srajce. Toda morda nam bodo šele po dveh mesecih nakazali kredit, medtem pa se lahko kupec že stokrat premislil ali nam ga po odje konkurence. Tudi sezona mineva. Tako nam splyavajo devize izpred nosa čisto po nepotrebnosti.«

V kotu pisarne leži na stolu koc z resami.

»Vse tekstilne so se branile izdelovati take koce. Rese jim ne gredo v račun. Povprateva-

nje pa je veliko, posebno v Slavoniji in v obdobjevih predletih. Vojvodinske tene se razvijajo vanje. Toda mi jih bomo začeli izdelovati. Zanimame, kaj vse se tovarna izvaža.

»Razen za nas nekoristnih ostrih volnenih kosovov se grobe odeje za Abesinijo. Obešta pa se nam, da bomo tudi z drugimi stvarmi prodili na Sovetovni trg. Posebno še ... Dolenca pretrga besedo direktor, ki pove, da je komisija za ocenjevanje osnovnih proizvodnih sredstev ocenila strojni park le za 32 odstotkov zmogljivosti, da torej ni stanje v tovarni tako rožnato, kakor bi govori mislili. Če pogleda moderna stavbe. Toda z različnimi drobnimi deli se da veliko ...

Potem vpadje v pogovor spet obratovodja Dolenc s svojim neodkrovanim stavkom: ... posebno je, ko bo v oktobra začel v naši tovarni obratovati stroj, za kakršenja tekstilisti v Jugoslaviji morda niti ne vedo, da obstaja. Le nekaj let je stara njegova iznajdba v inozemstvu.«

A ko se razhajamo, direktor se reče: »Takrat tudi nasvidele. Veliko nam tisti stroj pomeni in vredno bo o njem pisati.«

Na obrežju Krke dela tekstilna tovarna »Novotek« s polno paro. Zdanje meseca so sicer imeli zastoj v blagu, toda delavci so vseeno polno izplačevali. Presežkov in nagrad si ne delijo: investirajo jih v gradnje. Delavski svet določa posebne komisije; za finančno, proizvodna in tržna vprašanja. Tako delavstvo vse bolj odločno posega v upravljanje tovarne in se vse bolj zaveda, da je njen zakoniti lastnik. Čeprav delajo v proizvodnji strokovnjaki, z različno močno ukoreninjenosti v tekstilno industrijo, odklikuje celotni tovarniški delovni kolektiv neuklonljiva volja po napredku, ki se v vsakim dnevno odločneje izraža v drobnih in neopaznih, toda pomembnih uspehih.

ljavljati v življenju. Burma je bila že po treh mesecih svojega obstoja spet ponovno ogrožena. Bilo je to v letu 1948, ki je nam Jugoslovonom prav dobro v spominu. Naša nedavna preteklost nam pove, da je bil to čas, ko so se kremeljski vladarji odločili, da prično nasilno razširjati svoje carstvo. To leto je bilo odločilno tudi za Burmo. V začetku 1948 je Komunistična partija Burme iznenada spreminila svojo politiko. Njeno vodstvo je proglasilo, da je Burma še vedno angleška kolonija in s tem mrtvovom zbral ljudi; pa upor proti zakoniti vladi. Kominformovci so tako poskrbeli za novo državljansko vojno. Brezposlene vojske, ki se v nekaj mesecih svobodne Burme niso mogli privaditi na delo, so premamili s praznimi obljubami. Orožje je takrat še vedno ležalo po cestah.

Neredi so prišli prav vsem sovražnikom Burme. Protij vladi so se uprli Karenji, manjšina, ki se ji je nekod pod Angleži bolje godilo. Med mrtvimi Karenji so kasneje našli tudi angleške oficirje, kar govori, da so v teh borbah imeli nekaj besede nekateri angleški oblastniki, ki jih je bodila v očeh burmanska samostojnost.

Burmanske državljanska voj-

Davčna komisija občine Rakovnik; „udri po malih, da bomo veliki lahko dihali!“

Pritožbe proti davčnim odmeram v občini Rakovnik so upravičene — Predsedniku davčne komisije 2.966 din od hektarja, invalidu in malemu kmetu pa 4.387 din od hektarja obdelovalne zemlje — 100 delovnih dni za uslugе večjih kmetov — Po kakšnih osnovah je komisija odmerjala davke za leto 1952?

Vedno bolj pogoste pritožbe davčnih obveznikov iz občine Rakovnik proti odmeri davkov za leto 1952 in velike težave pri izterjavi davkov v tej občini so dale povod okrajnemu ljudskemu odboru, da pošlje na teren triletno komisijo, ki naj na licu mesta preveri upravičenost pritožb. Komisija je preverila samo nekaj primerov, vendar že ti dokazujejo velike krivice davčne komisije in grobe napake na račun malih kmetov. Članj davčne komisije so, kot kaže, najprej zasitili sebe, potem pa še večje kmete, kar je dovolj jasno razvidno iz zapisnika.

POČAMENZI KI SO UPRAVICO NEZADOVOLJNI

Karel Kovačič, mali kmet iz Skrljevega št. 13, ima 3.70 ha zemlje, od te 2.49 obdelovalne. Je brez delovne sile in brez lastne vprežne živine. Za časa vojne je bila vsa Kovačičeva družina za NOB. Ena hčerka je bila pri partizanih, enega sina so ubili belogardiisti kot aktivista OF, drugi sin se je po osvoboditvi smrtno onesrečil, tretji je brez ene roke, prav tako tudi sam gospodar. Da obdela svojo zemljo, si mora Kovačič najemati vprežno živino, kar mora družina odslužiti v 100 delovnih dnevih na leto. Stanovanjsko hišo ima od vseh stara in podprto, da se mu ne podre na glavo, prav tako gospodar-

ske posloje. Navzile temu je davčna komisija predpisala Kovačiču davka za leto 1952 10.925 din. Ocenila ga je kot najbolj vzorno posestvo, da ima dovolj delovne sile in druge pogoje za ustvaritev dohodka. Karel Kovačič je moral prodati obleko, katero bi sam potreboval, samo da je poravnal davčne obveznosti.

Justina Peterlin iz Kamenja št. 8 ima 2.77 ha zemlje, od tega 1.48 ha obdelovalne. Posestvece je v hribovitem predelu in slabo donosno. Tudi ona nima vprežne živine, gospodarske posloje je potrebno popravila. V času NOV je bila Justina sarna doma s svojo materjo in mladoletno sestro. Oče je bil kot aktivist ubit še leta 1943. Dva brata in ena sestra so bili pri partizanih od leta 1942. Komisija ji je odmerila davka za leto 1952 — 6.300 din. Podoben primer je s posestnikom Jožetom Peterlinom iz iste vasi, ki ima 3.12 ha zemlje, od te 2.82 obdelovalne. Tudi njegova zemlja je v hribovitem terenu, nima niti delovne sile niti vprežne živine. Navzile temu je komisija odmerila 9.900 din davka. Na občinskem ljudskem odboru in sam predsednik trdijo, da je odmera za Kovačiča in Peterlina pravilna, ker bi si baje dohodke lahko ustvarila, pa sta malomarna. To trditve je davčna komisija pri odmeri dohodnine za leto 1952 v celoti več kot upoštevala.

Gibanje prebivalstva v okraju Kočevje

V juliju je bilo v okraju Kočevje rojenih 44 otrok, izmed teh 22 dečkov in 22 deklic. Umrlo je 21 oseb, izmed teh 9 moških in 12 žensk, porok pa je bilo 15.

Popravek

V 32. številki Dolenjskega IL sta se na prvi strani v odloku o razglasitvi občinskega praznika Straža glasi besedilo odloka od 23. vrste naprej pravilno: Okrog prvoborcev se je množeno zgornjo še ostalo ljudstvo, 13. septembra pa je odšlo v partizane nad 200 prostovoljcev itd., in ne, kot napačna objava, 13. novembra.

»Taka je davčna politika v občini Rakovnik, kajti podobni primeri nepravilne obremenitve so tudi v drugih vaseh te občine. Zato ni čudno, da prihaja proti taki odmeri toliko pritožb. Bolj čudno je, da niso mali kmetje in tisti, ki so pri takih obremenitvah očividno hudo prizadeti namesto velikih, ki bi lahko plačali tudi petkrat več kot mali od hektarja obdelovalne površine, že zdavnaj razkrinkali tako komisijo. Kaj delajo množične organizacije, kaj delajo člani ZK, da ne vlijejo takih in podobnih nepravilnosti? Taka krivična odmera davka, ko naj reven invalid s malim posestvom, ki poleg tega na leto odsluži še najmanj 30.000 din za vprežne usluge velikim kmetom, plača nesorazmerno več davka, kot gospodarsko močan Knavs ali Brear, je v nasprotju z vsemi socialističnimi načeli, krivci te nepravilne odmere pa spadajo pred sodišče.

NA SEBE NISO POZABILI

Poglejmo še, kako je komisija odmerjala davke pri sebi in pri velikih ter srednje velikih kmetih. Predsednik davčne komisije je član okrajnega ljudskega odbora Novo mesto Stanislav Knavs iz Okroga št. 2 ima 9.33 hektarjev zemlje, od te 4.44 ha obdelovalne. Ima dobro delovno silo, svojo vprežno živino in je sploh gospodarsko močan, vendar znaša njegova davčna obveznost za leto 1952 — 13.125 din.

Član davčne komisije je tudi Pavel Brear iz Kamenja, ki ima 11 ha zemlje, od te 5.71 ha obdelovalne. Pedj štiri glave goveje živine in dva konja ter je gospodarsko tudi drugače sposoben. Za leto 1952 ima le 22.400 din davka. Njemu skoraj enak je sosed Anton Bartolj, Kamenje št. 3, ki ima

11.99 ha zemlje, 5.50 obdelovalne. Njegov davčni predpis za leto 1952 znaša le 25.500 din. Gospodarsko šibkejši od navedenih dveh je Alojzija Kurent iz Kamenja, čeprav ima nekaj več zemlje. Nima delovne sile, ker trije sinovi služijo vojski rok. Komisija tega ni upoštevala in ji je odmerila 34.125 din davka.

Na kakšni osnovi je davčna komisija občine Rakovnik predpisovala davke za posamezne zavezanec, se ne da ugotoviti. Iz navedenih primerov pa lahko sklepamo, da je šlo to po funkcijah v komisiji in prijateljskih odnosih. Da je temu res tako, najbolj zgovorno pričajo naslednje primerjave:

Malim kmetom brez lastne vprežne živine so odmerili: Justini Peterlin 4.256 din od hektarja obdelovalne zemlje, Karlu Kovačiču 4.387 din, Jožetu Peterlinu 3.510 din in Ani Hribar 4.933 din od hektarja obdelovalne zemlje.

Srednjim in velikim kmetom pa so odmerili: Predsedniku davčne komisije Stanetu Knavsu le 2.966 din od hektarja obdelovalne zemlje, Pavlu Brearju, članu davčne komisije 3.922 din, Antonu Bartolju 4.633 din ter Alojziji Kurenti 5.744 din od hektarja obdelovalne površine.

ZLATI POLOTOK BURMA

Za Dolenjski list napisal MARJAN OSOLNIK

(Nadaljevanje)

Iz politične borbe, ki je sledila in kateri je kolonialni režim poskušal razbiti, enotnost ljudstva je izšel kot zmagovalec Aung San. Angleske enote so uspelo razorožiti grške partizane, v Burmi pa je ista politika doživela neuspeh. Aung Sanova vojska n, predala orožja in tudi organizacijsko je ostala čvrsta. Aung San se je vrnil iz obiska v Londonu s pogodbo, ki je priznavala pravico burmanske ustavo jedne skupne, da proglasi neodvisnost dežele in odepitv od Britanske skupnosti narodov.

Sam Aung San ni dočkal tega zgodovinskega dne. Mlad, komaj dvajsetletni vojda je bil ubit na atentatu na samem zasedanju vlade junija 1947. Šest njegovih najbližjih sodelavcev, ministrov v vladi, je prav tako padlo pod streli atentatorjev, ki so oboroženi s avtomatskim orožjem prodrli v samo vladno palačo. Burmansko napredno gibanje je izgubilo svoje najposobnejše člane, toda borba se je nadaljevala. 4. januarja 1948 je Ustavodajna skupščina Burme proglasila novo Burmansko unijo, samostojno in svobodno državo burmanškega ljudstva. Danes tuji poslanci, ki prihajajo v Burmo, obidejo najprej grob burmanskega vodje, generala Aung Sana. Sama grobnica je preprosta, brez vsakršnega okrasja, odraz hrabrega, preprostega vojaka in pripljubljenega ljudskega voditelja. Ime človeka, ki je prinesel deželi svobodo, med burmanskim ljudstvom se bo nikdar pozabljeno.

NEMIRI IN NEREDI V BURMI

Pred mlado burmansko vlado so bile postavljene velike naloge. Bilo je potrebno obnoviti v vojni razrušeno gospodarstvo. Deželji je bil potreben mir po težkih vojnih žrtvah. Mlada Burma ni utegnila urediti svoje notranje politike in tudi vlada ni dobila možnosti, da bi začela svoje napredne ideje takoj uve-

ščati, češ da s železnimištvske, stoletkov. V odgovor na to je socialistično vodstvo odločilo, da socialisti izstopijo iz vlade ter svojo predanost dokažejo v prvih vrstah borbe. Mnogi opazovali burmanskih dogodkov so že verjeli, da je vladi odšla zadnja ura. Uprli so se celo muslimanski fanatiki. Uporniki so obkolili samo prestolnico in več mesecev strahovali predmestje Insein. Vlada je imela v blaginji

Ogromen kip ležečega Budhe, ves porinčen, predstavlja še danes veliko svetilno budistov

samo nekaj tisoč rupij in bi ne imela s čim plačati uradnosti, da ni uradništvo samo stopilo v straž in tako ostalo brez plač. To je bilo leta 1949.

BURMA V SKRBI ZA BODOČNOST

Danes so uporniki že izgubili bitko na vojaškem in političnem polju. Posamezne grupe teroristov so še vedno žive, toda vlada kontrolira večino dežele in prostranih džungel. V volitvah je prebivalstvo pokazalo svoje zaupanje vladji in Socialistični partiji Burme. Karenji imajo svojo karensko državo v okviru burmanske unije. Zemlja je nacionalizirana in agrarna reforma se pravkar izvaja. Podržljiva je tudi trgovina z rižem, nekod vir ogromnih dobičkov tujevce, danes pa osnova burmanske gospodarske moči. Burma je sprejela šestletni plan razvoja. Jugoslovane morda posebno zanima dejstvo, da burmanska vlada vse bolj demokratizira in decentralizira državno upravo na način, ki je v marsičem podoben našemu. Vlada podpira tudi združništvo, ki je doseglo že lepe uspehe. Uporni ki vse bolj izgubljajo prisvojena ozemlja in se spreminjajo v navadne razboj-

(KONEC)

IZ NAŠIH KRAJEV

Divji prašiči v krdelih groze posevkom v Suhi krajini

Ko zori krompir in ko dobiva kuruza stroke, se po suhkranjskih poljih podjoga tope divjih prašičev. Vsa Suha krajina je noč in dan na nogah in brani njive. Ognji in razbijanju po...

Iz Žužemberka

V porodejku je gostovava lutkovno gledališče s vodovodca z Jesenic in igrico »Rocca Kaspas«. Dvorana je oia polna. Prizadevni Jesenicanom smo zelo navelzni in želimo, naj nas še ooišujejo.

Letošnji pridelek žitaric je zelo slab; izgleda, da bomo v bodoce morali poseči po boljsem semenu, ce bomo hoteli imeti boljše zcveč. Star slovenski pregovor pravi, da je po toci prepozno zvoniti. Zadruga je videla nevarnost za krompirjeve nasade, ki jih napada plesen. Kmetje bi morali skropiti krompirisa, toda niso jim zdaj tarnajo, da imajo zelo slab krompir.

Izmed 360 žužemberkih združnikov se je obena zboru udeležilo komaj 40 članov. Ugovtili so, da ima ekonomija zelo slabo živino, brez govoivka. Uspeh dosega kreditni odsuk, saj so se dvignile vloge za 120 odstotkov v letošnjem letu. Kupili so nov Diesel motor, ki je pomagal pri mlaiči, jesni pa odo z njim žagali drva. Precej jeze je bilo nad tistimi zadrugi, ki so si od zadruge izposodili trtne in sadno skropilnico in jih vračali zanemarjeno in pokvarjeno. Sadržavnik, ki so ga imeli v nacru že lani, tudi letos ruzasidli. Delo v zadruzi pojmujejo zadržniki se vse prevec kot delo, ki naj bi se vrtilo le okrog trgovine. Zato tudi drugje ni opaziti večjih uspehov. Zadržniki se v zimi niso udeleževali kmetijskih predavanj, posledice so: krompirjeva plesen, slab pridelek in slaba živinoreja. Sl. H.

Iz Dolenskih Toplic

Na zadnjem obnem zboru SZDL je bil izvoljen občinski odbor, ki ni pokazal volje in smisla za delo, zato so na sestanku 20. avgusta v odbor izbrali dva nova člana ter določili funkcije posameznim odbornikom. Dolžnost SZDL v predvolilnem obdobju je, da se začne mo tudi pri nas čimprej in čim resneje pripravljati na volitve. Odbor SZDL mora tudi skrbeti, da bodo vsi volivci z vsemi političnimi, gospodarskimi in kulturnimi vprašanji seznanjeni. Le od dela odbora je odvisna pravilna vzgoja našega ljudstva v socialističnem duhu. D. G.

Z nožem je zdravila možovo lenobo

V Toledu v Ameriki je zaogovarjala pred sodnikom Lela Sorrell, ker je svojoa moža večkrat sunila z nožem v hrbet. Zagovarjala se je, da je mož zelo len in zato ga je od časa do časa sunila zjutraj z nožem v hrbet, da je vsaj in šel delat. Obsojena je bila na pet let pogojne kazni in prepoved takega načina zdravljenja lenobe.

Sindikalne podružnice, javljajte nam naslove poverjenikov Prešernove družbe v Vašem podjetju oziroma ustanovi

starih kosah in loncih, to so glavni obrambni ukrepi suhkranjskega kmeta. Prebivalci ogroženih vasi so videli, da krdela do 40 prašičev, ki so postali že tako predrzi, da se niti ljudje več ne boje. Kamor se taka prašičja čreda zapodi, uniči v nekaj urah celo njivo. Kmetje se sprajujejo, kje so lovske družine, da bi v luninih nočeh uničevale to nadiogo Suhe krajine. Nikakor ne gre, da bi se lovske družine sešle na enem samem ogroženem področju, obložene s polnimi nahrbtniki in zadovoljno čepele na stantih in prebiralce dobrote. Stara Plahteca je dejala: »Naj starija prireda s sflintami v vsaki suhkranjsko vas, pa bomo skupno gotovo kakšnega upihnilji.« Za dolenske lovce naj prašičja začela v Suhi krajini pomeni prijetno vabilo, ki jim bo prineslo koristi, a prebivalstvo jim bo hvaležno. Sl. H.

Kočevoje pred oktobrsko proslavo

Kočevoje iz dneva v dan spreminja lice mesta. Na Trgu revolucije so dela v največjem teku. Na sredi trga bo stal veličasten spomenik — simbol žrtev kočevoške okraja. Lepo napredujejo tudi ostala dela v mestu. Velik hotel bo kmalu pod streho. Pripravljajini odbor ima polne roke dela. Tako že sedaj pripravljajo stojnice, napeljuje pitne vode itd. Za udeležence proslave je preskrbljenih že nad tisoč prenočišč. V času proslave bo v osnovni šoli gospodarska, v bližini veterinarske postaje živinorejska, v gimnaziji pa lovska in prirodoslovna razstava, a v lepji stavbi ob Rižnji no odprt muzej narodnoosvobodilne borbe.

Mejnsko šahovsko prvenstvo Slovenije — končano

Pretekli teden je bilo končano finale mladinskega prvenstva. Naslov mladinskega prvaka Slovenije za leto 1953 sta osvojila dva šahista — mojstrski kandidata Guzel in prvotekogornik Crepišček, oba iz Maribora. Delita si prvo in drugo mesto s šestimi točkami. Kot smo že poročali, novomeški igralci niso zadovoljili na tem prvenstvu in se v finale sploh niso plasirali. Po končanem turnirju je bil se brzturnir, na katerem je zmagal prvak Guzel pred Vavpeticom in Crepišekom. Častno četrto mesto je zasedel turnirski vodja Verk, ki je v predtekmoivanju premagal tudi Guzela in Perdana. Na svečanem zaključku turnirja je mlade šahiste v imenu SZS pozdravil tov. Kapus in jim razdelil lepe nagrade. V imenu LO MO Novo mesto je tekmovalce pozdravil predsednik Lojze Ivančič in jim čestital. Letošnje prvenstvo, ki je bilo prirejeno v našem mestu, je bilo

Obvestilo

Z ozirom na naknadne ugotovitve občinskega ljudskega odbora ter na predlog množičnih organizacij preključemo 28. avgust kot dan občinskega praznika. Občinski praznik bo določen naknadno.

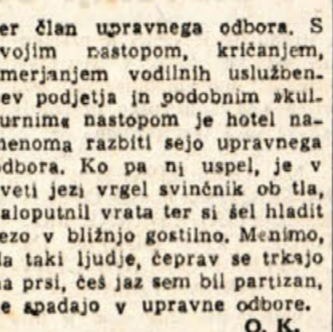
Občinski ljudski odbor Videm-Dobrepolje

Ce mačku stopiš na rep...

Pred kratkim je imel upravni odbor Trgovskega podjetja pri OZZ Kočevoje redno sejo. Razpravljali so o delu podjetja, med drugim tudi o pomanjkljivostih in neodgovornosti pri delu posameznikov v podjetju. Pri tem se je čutil zelo prizadetega tov. Urbič, upravnik zadržuje gostilne pri »Kafježu« v Kočevju

Šentjernejčani obnavljajo godbo na pihala

Godba v Šentjerneju je bila ustarevoljena se za časa stare Avstrije, razmahnila pa se je po letu 1921. Tudi po drugi svetovni vojni so godbo obnovili, toda leta 1947 je bila razpuščena, godbeni instrumenti pa dodeljeni drugim godbam. Na pobudo občinskega ljudskega odbora so začeli letos godbo obnavljati. Instrumente, sicer v slabem stanju, so dobili nazaj, stari kapelnik tovariš Franc Hudoklin iz Apenka, ki je bil član godbe od njene ustanovitve, pa spet učil. Zbral je stare godbenice in nekaj mladih, ki se zelo zanimajo za glasbo. Dva mladince se celo vozita s kolesom vsako nedeljo na uk v Novo mesto. Stari pravijo, da bodo toliko časa sodelovali pri godbi, da se usposobijo mladi. Imajo redne vaje, le sfinarčnost so šibki. Treba je namreč dokupiti nekatere instrumente ter popraviti poskodovane, vendar upajo, da bodo z razumevanjem občinskega ljudskega odbora, ki se za obnovitve godbe zelo zavzema in z objubiljeno podporo okrajnega ljudskega odbora premagali tudi zapreko.

V jeseni 1913. leta je prišel v Novo mesto Franc Malasek in bil nastavljen za profesorja grške kmetijske šole. Po rodu Ceh, se je zgodaj zivil v svojo novo domovino in prenal svoje bogato teoretično in praktično znanje na mladi rod kmetijskega stanu. Franc Malasek je strokovnjak za živinorejo, mlekarkstvo in poljedelstvo in ima za seboj stotine učencev kmetijske šole in tudi znatno številno učence gospodinskih šol v Šmibelu ter na Mali Loki.

Zasluzen pokoj živja v svoji hiši in na vrtu v novomeški koloniji. Še vedno se živo zanima za sleberni napredke v kmetijstvu in kadar je utegne, posreduje svoje bogate izkušnje mladim ljudem. Med Slovenci se čuti popolnoma domačje. Sodeloval je tudi v strokovni »ubriki za kmetijstvo« v Dolenskem listu.

Ob njegovi 40-letnici bivanja v Novem mestu mu čestitamo in želimo še nadaljna srečna in zadovoljna leta!

Starši, pazite na otroke!

30 mesecev stara hčerka posestnika Franca Potočarja iz Gornje Stare vasi pri Šentjerneju se je sama igrala doma. Na mizi je bil nož, ki se ji je v nepojasnem načinu zapeli naravnost v oko. Zdravnik dr. Saje v Šentjerneju ji je sicer takoj nudil pomoč in jo odprljal na kliniko v Ljubljano, vendar bo oko verjetno izgubljeno. Mnoge hude nesreče bi vendar morale izpaometovati starše, da bi bolji pazili na predmete, ki so otrokom nevarni.

VELIK USPESH SK STOJAN PUČA

V nedeljo je bil v Ljubljani dvoboj za moštveno prvenstvo Slovenije med prvakom Gorenjske — Kranjem in prvakom Dolenske — SK »Stojan Puca« iz Novega mesta. SK »Stojan Puca« je v prvem prijemskem dvoboju Novomeščanom predal z rezultatom 8:0, je Novomeščane čakala težka borba z odlično ekipno Kranjčanov. Ker smo vedeli, da bo rezultat 6:2 za »Stojan Puca« je uspeh za naše šahiste, smo presenečeni nad igro naših šahistov, ki bi kmalu prinesla veliki presenečenje — zmago naše ekipe. Pri rezultatu 3:1 za Kranj je Šitar v boljši poziciji dal remi Misjaku, ker ni upal, da bi Škerlj in Japelj kako uspela proti prvoteku. Fajonu in Sichertu. Toda Škerlj je premagal Fajona, Japelj pa remiziral s Sichertom in rezultat je bil 4 in pol; 3 in pol za Kranj. Vsekakor je to letošnji največji uspeh novomeških šahistov, ker moramo upevovati, da je nastopila oslabiljena postava brez Princina in Medica, Kranjčani pa s šestimi prvotekogorniki iz dvema drugotekogornikoma. M.

Okrožne plavalne tekme v Novem mestu

Prijetno kopališče ob Krki je v nedeljo 16. 8. dopoldne sprejelo plavalce novomeškega okrožja Partizana K II. prvenstvo, Zbrane tekmovalce iz Mirne, Trebnja, Senčice in Novega mesta. Je uvođenega odgovoril pradednik Okrožnega Odbora Partizana in jim začel mnogo uspehov. Zal je bila udeležba tekmovalcev precej skromna, svojih tekmovalcev niso poslali drušva, ki niso mogli priti zaradi daljine, kot n. pr. Cromelj, Smilhec, Straža in Otočec. Tudi Novomeščani se ne morejo kaj priditi zaradi vrta di previzkega števila tekmovalcev čezpav so dosegli nekaj prav dobrih individualnih rezultatov. Na vsak način bo potrebno poskrbeti, da bo plavalščina novomeškega kopališča kar najbolj izkoriščeno. Tekmovanje je v odsotnosti občinskega vodje prof. Smerdu, pomagal pa so mu prof. Dobovšek, prof. Jankovičeva, prof. Smerdu in Jeva, Miletičeva in Vovk. Doseženi so bili naslednji rezultati: 50 m prsno plavanje (4 tekmovalci): 1. Smotia (N. m.) 54.5; 2. Senoček (Nm) 55.1; 3. Šlek (Trebnje) 57.0. 50 m prsno plavanje (3 tekmovalci): 1. Kranjc (Nm) 54.5; 2. Majerle (Nm) 1:05.4; 3. Rogelj (Trebnje) 1:07.6. 100 m prsno plavanje (3 tekmovalci): 1. Berger (Nm) 1:54.1; 2. Marin (Mirne) 1:50.3; 3. Zaključek (Mirne) 2:01.0. 100 m prsno plavanje: 1. Lenart (Nm) 1:55.7. 50 m prsno plavanje (3 tekmovalci): 1. Lapajne (Nm) 33.0; 2. Kominla (Mirne) 41.3; 3. Planinc (Senč) 44.1. 50 m prsno mladinske (3 tekmovalci): 1. Bober (Nm) 40.4; Izen konkurenca sta Celjski Jostova in Hincova plavala 38.2 oz. 44.8. 50 m prsno mladinske (4 tekmovalci): 1. Furlan (Nm) 53.7; 2. Perovšek (Trebnje) 56.3; 3. Grmovšek (Trebnje) 58.4. 50 m prsno mladinske (9 tekmovalci): 1. Pintar (Nm) 34.0; 2. Petric (Nm) 34.9; 3. Brešček (Nm) 35.5. 3x50 m mešanjo (4 štafete): 1. Novo mesto I. (Lapajne, Lenart, (C) 31.2; 2. Lapajne (Nm) 31.5; 3. Pintar (Nm) 33.5. 50 m prsno: 1. Senočknič (C) 41.2; 2. Lenart (Nm) 45.3; 3. Goršč (C) 45.8. 400 m prsno: 1. Stros (C) 6:04.8; 2. Goršč (C) 7:09.0. 200 m metuljiški: 1. Klančnik (C) 3:12.0; 2. Mravljak (C) 3:45.2. 4x50 m mešanjo: 1. Novo mesto (Lapajne, Berger, Lenart, Pintar) 2:34.6; 2. ZSD Celje (Stros, Senočknič, Klančnik, Sotošek) 2:36.0. Zenske: 50 m prsno: 1. Jost (C) 40.1; 2. Bober (Nm) 41.4; 3. Keršovan (C) 48.0. 100 m prsno: 1. Pintar (C) 1:51.8; 2. Vračko (C) 1:52.0. V dopoldanski vodoplovni tekmi so bili Celjani bolji vzdržljivi in zmagali z rezultatom 4:1 (4:0). Po nekaj skotov z deske (3 m) so izvedli Lenart, prof. Smerdu, Lapajne, Colarič (vsil Nm) in Iršič (C).

40 LET V NOVI MESTU

V jeseni 1913. leta je prišel v Novo mesto Franc Malasek in bil nastavljen za profesorja grške kmetijske šole. Po rodu Ceh, se je zgodaj zivil v svojo novo domovino in prenal svoje bogato teoretično in praktično znanje na mladi rod kmetijskega stanu. Franc Malasek je strokovnjak za živinorejo, mlekarkstvo in poljedelstvo in ima za seboj stotine učencev kmetijske šole in tudi znatno številno učence gospodinskih šol v Šmibelu ter na Mali Loki.

Zasluzen pokoj živja v svoji hiši in na vrtu v novomeški koloniji. Še vedno se živo zanima za sleberni napredke v kmetijstvu in kadar je utegne, posreduje svoje bogate izkušnje mladim ljudem. Med Slovenci se čuti popolnoma domačje. Sodeloval je tudi v strokovni »ubriki za kmetijstvo« v Dolenskem listu.

Ob njegovi 40-letnici bivanja v Novem mestu mu čestitamo in želimo še nadaljna srečna in zadovoljna leta!

Mali oglas

KOMPLETNA knjiška oprema v brezhibnem stanju je na prodaj. Poizve so: Detelova ul. 4, Novo mesto. DELAVCE, ZIDARJE in VAJENCE sprejmemo. Delo zagotovljeno za vsa zimsko dobo. Dela se lahko več ur dnevno. GRADBENO PODJETJE MOSTE, Ljubljana, Zaloška cesta 51a.

Kronika nesreč

GOTNA VAS. Mizarski vajenec Anton Dobovšek je pri obriranju hrusk padel in si zlomil levo roko. KORITA PRI DOBRNICU. Tudi cestarjeva žena Frančiška Golje je odnesla zlomljeno levo roko izpod prevrnjenega voza. METLIKA. Med igro z drugimi otroci si je zlomil levo roko petletni Voško Hočevar. DOBINOVA. Progovni delavec Franc Horvat se je pri padcu pod vož pobli na glavi. MARTINJA VAS. Po vsem telesu se je poskodoval pri padcu s sklednja posestanikov sin Franc Kos. SELA PRI DVORU. Pri trgarnju trave v vinogradu je piličlad v levo roko delavca Alojzija Murma.

VRANOVICE. Progovni delavec Stanko Svajger se je med sekanjem koruznice s arpom usekal v levo roko. Sentrupert. Pri padcu si je poskodovala prst desne noge upokojenka Ana Malenšek. Radoše pri Metliki. Posestnik Anton Vovk se je pri padcu s sklednja pobli po vsem telesu. Novo mesto. Sestnajstletnega Janeza Pavlina je drugi otrok med igro sunil z vilami v nogo. Grbitje. Posestniku Antonu Mileku je sod vode padel na desno nogo. Bobnarci. Po vsem telesu je dobil poskodb pri padcu v mostu delavec pod »Mostogradnje« iz Beograda Husein Kurtović.

Ob njegovi 40-letnici bivanja v Novem mestu mu čestitamo in želimo še nadaljna srečna in zadovoljna leta!

OBVESTILA

OBJAVA Na učiteljsku v Novem mestu začno popravni izpiti za vse letnike 1. septembra, diplomski izpiti in sprejemni izpiti za 2. septembra. Naknadni vpis bo 7. septembra. Redni šolski pouk se začne 10. septembra. Upraviteljstvo učiteljske Na gimnaziji v Novem mestu bodo popravni izpiti, matura in sprejemni izpiti od 1. septembra naprej. Razpored izpitol je nabit v avli na oglasni deski. Naknadno vpisovanje bo 7. septembra 1953 od 10. do 12. ure. Ravateljstvo

ZANIMIVOSTI IZ TEHNIKE

38.000 km na uro z reaktivnim letalom. Med razpravo o bodočnosti reaktivnih letal je ameriški letalski strokovnjak profesor Friderick K. Teichmann izjavil, da bodo v bodočnosti zgrajeni taki reaktivni motorji, s katerimi bo moglo leteti letalo do 38.000 km na uro. To je za 4.000 km na uro hitreje, kot predvidevajo hitrost, ki je potrebna za polet v vseirnje (na luno, Mars in pod). Ti motorji bodo najmanj 125 krat močnejši, kot najmočnejši motorji, ki se danes uporabljajo. Predno pa bodo leteli s takšno hitrostjo, je treba rešiti več sporednih problemov, med drugim tudi, kako prenašati silno vročino, ki jo razvijajo taki motorji in letala zaradi trenja z zrakom.

»Thermosa škornje in čevlji. Neka ameriška tovarna je pričela s proizvodnjo gumijastih škornjev in čevljev za vojsko na principu Thermos steklenice. Nova obutev zaščiti nogo pred mrazom tudi pri 40. stopnjah pod ničlo. Obutev te vrste je sestavljena iz dveh gumijastih podplatov z dvema izolirnalna vložkoma iz plene volne. Notranji podplat je obložen s Nylon-filmom, da preprečuje trenje. Zrak, ki je v vložkih med podplatji predstavlja izolacijo in dobro zaščiti pred mrazom in zato se v takih obutvi obdržijo tellesna toplina nog tudi v telednem mrazu.

Zakaj so letala tako draga? Letalska industrija je ena najdražjih proizvodnih vpanog. To pa ni čudno, če vemo, koliko gradiva in sredstev je treba samu za en moderen bombnik. Sodoben težki bombnik porabi toliko tekočega goriva, da bi s njim v avtomobilu lahko 15. krat potovali okrog zemlje. V taklitem bombniku je vgrajeno toliko žice, da bi zadostovala za napeljava v 280. hišah s petimi sobami. Samo naprave proti zmrzovanju, s katerimi je opremljen tak bombnik, bi lahko segrevale 120 hiš po pet sob. Moč motorjev je enaka moči 400 avtomobilskih motorjev ali 9 lokomotiv.

Partizan TELESNA VZGOJA

PLAVCI ŽSD CELJE NA KRKI

TVD Partizan (Novo mesto) i SŠD Kamnik

Plavci TVD Partizana Novo mesto so imeli v nedeljo 16. 8. v kopališču ob Krki plavalno tekmovalsko sezono. Zbrane tekmovalce iz Mirne, Trebnja, Senčice in Novega mesta. Je uvođenega odgovoril pradednik Okrožnega Odbora Partizana in jim začel mnogo uspehov. Zal je bila udeležba tekmovalcev precej skromna, svojih tekmovalcev niso poslali drušva, ki niso mogli priti zaradi daljine, kot n. pr. Cromelj, Smilhec, Straža in Otočec. Tudi Novomeščani se ne morejo kaj priditi zaradi vrta di previzkega števila tekmovalcev čezpav so dosegli nekaj prav dobrih individualnih rezultatov. Na vsak način bo potrebno poskrbeti, da bo plavalščina novomeškega kopališča kar najbolj izkoriščeno. Tekmovanje je v odsotnosti občinskega vodje prof. Smerdu, pomagal pa so mu prof. Dobovšek, prof. Jankovičeva, prof. Smerdu in Jeva, Miletičeva in Vovk. Doseženi so bili naslednji rezultati: 50 m prsno plavanje (4 tekmovalci): 1. Smotia (N. m.) 54.5; 2. Senoček (Nm) 55.1; 3. Šlek (Trebnje) 57.0. 50 m prsno plavanje (3 tekmovalci): 1. Kranjc (Nm) 54.5; 2. Majerle (Nm) 1:05.4; 3. Rogelj (Trebnje) 1:07.6. 100 m prsno plavanje (3 tekmovalci): 1. Berger (Nm) 1:54.1; 2. Marin (Mirne) 1:50.3; 3. Zaključek (Mirne) 2:01.0. 100 m prsno plavanje: 1. Lenart (Nm) 1:55.7. 50 m prsno plavanje (3 tekmovalci): 1. Lapajne (Nm) 33.0; 2. Kominla (Mirne) 41.3; 3. Planinc (Senč) 44.1. 50 m prsno mladinske (3 tekmovalci): 1. Bober (Nm) 40.4; Izen konkurenca sta Celjski Jostova in Hincova plavala 38.2 oz. 44.8. 50 m prsno mladinske (4 tekmovalci): 1. Furlan (Nm) 53.7; 2. Perovšek (Trebnje) 56.3; 3. Grmovšek (Trebnje) 58.4. 50 m prsno mladinske (9 tekmovalci): 1. Pintar (Nm) 34.0; 2. Petric (Nm) 34.9; 3. Brešček (Nm) 35.5. 3x50 m mešanjo (4 štafete): 1. Novo mesto I. (Lapajne, Lenart, (C) 31.2; 2. Lapajne (Nm) 31.5; 3. Pintar (Nm) 33.5. 50 m prsno: 1. Senočknič (C) 41.2; 2. Lenart (Nm) 45.3; 3. Goršč (C) 45.8. 400 m prsno: 1. Stros (C) 6:04.8; 2. Goršč (C) 7:09.0. 200 m metuljiški: 1. Klančnik (C) 3:12.0; 2. Mravljak (C) 3:45.2. 4x50 m mešanjo: 1. Novo mesto (Lapajne, Berger, Lenart, Pintar) 2:34.6; 2. ZSD Celje (Stros, Senočknič, Klančnik, Sotošek) 2:36.0. Zenske: 50 m prsno: 1. Jost (C) 40.1; 2. Bober (Nm) 41.4; 3. Keršovan (C) 48.0. 100 m prsno: 1. Pintar (C) 1:51.8; 2. Vračko (C) 1:52.0. V dopoldanski vodoplovni tekmi so bili Celjani bolji vzdržljivi in zmagali z rezultatom 4:1 (4:0). Po nekaj skotov z deske (3 m) so izvedli Lenart, prof. Smerdu, Lapajne, Colarič (vsil Nm) in Iršič (C).

Moški 3 : 1 (18, 17, 15, 11, 15, 15, 3) Zenske 3 : 1 (15, 13, 15, 11, 15) Predložje medlo smo imeli priložko videti naše odbojkarje na delu. Priprave za jesenski del tekmovalstva so pri kraju, saj se prvenstvo prične že to nedeljo s tekmo, ki jo imajo odigrati v Mariboru z najbolj plasiranim iz splošnodanskega dela prvenstva Branikom. Novomeščani se nahajajo na 4. mestu, nikakor v sredini lestvice. Pričakovano, da v nadaljevanju prvenstva svojega plasiranja ne bodo pokvarili. Pri teletjsko tekmo s Kamnikom so imeli Novomeščani v rokah v prvem zlati pa v četrtem nizu, nekajiča staba, so zaigrali drugo uveljavljeno na so začeli izbrati. Steber moštva so predstavljali: Kost obilano, Šimic, Pučko in Dolenc, usejala sta tudi ing. Sotnik in Lapajne. Na Sodu in Medici je bilo celo prvi utrujenosti, katera na prvotestnih tekmah ne bomo smeli videti. Kamnik se nahaja na čelu lestvice splošnodanskega reaktivnega. Za določ prvenstva, dokazali so da zavzema to mesto. Najbolje uspešno uravilčeno. Nfletovo ekipo sestavljajo semi mladi igralci, ki so poleg velike borbenosti pokazali tudi lepo tehnično znanje. Posebno sta se odlikovala Zoran in Zvonketi. Zenske zastopnice Novega mesta so imele najhitreje momente šeta v tretjem nizu, potem ko so prvica in drugega brez težav posnemale. Imeli smo vira, da so se nasprotovale oršele in zaslele šeta v tem delu tekme ter predvedle popolnoma enakovredno igro. Stanje v točkah so šestkrat izenačili in poskrbeti celo predla v vodstvo vendar so keršno morale klovniti bolji rutinirani Novomeščankam. Pokazalo se je tudi, da razpolaga domača družba z velikim številom igralci, saj je drugi niz odigrala v celoti, kar je posebnost. Obe točki in sedet let Zoran, pomozni sodnik na te bil dr. Golč. Gledalec je bilo 200.

Vaditeljski tečaj v Novem mestu

Fizkulturni pokret si krepko utira pot med vse sloje prebivalstva naših mest, trgov in vasi. Uspehi so vsak dan vidnejši, čeprav še marsikje primanjkuje sposobnega vaditeljskega kadra. Da se temu odopomore, prireja Okrožni Odbor Partizana v Novem mestu v času od 31. avgusta do 6. septembra letos vaditeljski tečaj za vaditelje - začetnike, na katerem bodo priznani strokovnjaki predavali vse, kar mora vaditelj vedeti o osnovi telesne vzgoje. Priporočamo vsem društvom in aktivom, da zanesljivo pošljejo v ta tečaj primernega člana ali članico, ki bo pripravljen v društvu delati kot vaditelj. Opozorjamo tudi posameznike, ki čutijo veselje do vaditeljskega delovanja, da si preko svojega društva ali aktiviz izposlušajo udeležbo na tečaju. Za vse one, ki bodo tečaj z uspehom dovršili, je predviden za kasnejše še nadaljevalni tečaj. Za udeleženca tečaja je hrano in stanovanje oskrbel Okrožni odbor.

JOŽE GLONAR

Iz Novega mesta

v Atene

Nadaljevanje in konec Mi smo dobili na stadionu lepa mesta. Vse okrog nas je polno ljudi, ki napeto pričakujejo začetek tekmovanja. Razni prodajalci kriče ponujajo razpise, prospekte in almonadese.

Ko je prišel mrak, so prižgali nešteto reflektorjev, ki so lepo razsvetlilj vse prostran prostor. Ze se je pričel svečan spredvseh nastopajočih. Na čelu je godba, ki igra koracnico. Vsi tekmovalci se postavijo v sredini stadiona, nato igrajo himne vseh tresh nastopajočih držav, dvigajo zastave, pozdravljajo držav, kakor na olimpijskih igrah. Najsi tekmovalci so se porčrtvovalno borili in osvojili prvo mesto. Tudi Grki in Turki so bili zelo borbeni. Publika je bodrila zmagovalce, posebno svoje, a tudi zadržni so bili deležni aplava z življenjem, s katerim tukaj izražajo veselje. Od starejših predvolnih tekmovalcev sem opazil samo še Grka Mavropostolosa, s katerim sem pred vojno tekmoval v Ca-

Hadrijanov vhod, rimski forum, Dionisovo gledališče itd. Največ zanimivega pa je na sami Akropolu. Kako zanimivo nam je voditi pripovedovalci V hramu zmage je kip Zmaga s krili. Po zmagi Grkov pri Salaminu in Maratonu, pa so kipu porezali krila, da jim zmaga ne bi usla. povedal ni mesto. Zelo nazorno je opisal in pokazal razliko med dorskim in jonjskim slogom. V sredini Akropole je glavni kipov, a dane so ohranjeni samo še nizki podstavki. Zelo samozavestno je vodnik kónal svoje razlage: »Ponosni smo na našo visoko kulturo in da smo uspešno branili Evropo pred napadi barbarov.»

Na Akropolu Naslednji dan dopoldne smo si ogledali Akropolo. Ni daleč od središča mesta in leži na najhmem grščku. Plačali smo vstopnino in najeli vodnika. Ni nam bilo žal denarja, kajti vodnik nam je francosčini v dveh urah povedal in pokazal toliko zanimivega, kolikor vsa leta v srednji šoli nisem slišal o grški zgodovini. Ni nam razlagal samo o Akropolu, ampak nam je tolmačil vse znamenitosti Aten, ki so vidne z Akropole. Videli smo Pantheon, Odeon,

stvom. Burno pozdravljen od občinstva so zasedli častne marmornate fotelje. Tekmovanje se je takoj pričelo in je bilo že bolj zanimivo, kakor prejšnji večer. Segledinu je prestolonaslednik po zmagi v teku čez zapreke izročil pokal. Največje zanimanje je bilo za prihod tekmevce maratoncev, ki so že ob petih popoldne zapustili kraj Maraton in so se že bližali Atenam. Gledalce so sprotili občevšali o teku in mi smo se zelo razveselili, ko smo slišali, da teče med prvimi naš Skrinjar in tudi Skenderović ni mnogo zaostal. Težko je bilo teči na 42 km v taki vročini. Nekaj minut čez osmo je prišel na stadion burno pozdravljen naš Skrinjar. V roki je držal oljčno vejlico, s katero je pozdravljal občinstvo. Komaj je pretekel ciljno črto, so ga več moralni odmešni na nosilih. Tudi večina ostalih je izčrpana omagalna na ciliju. Naš drugi tekmeč Skenderović, pa je omagal že med potjo. Ko so zmagovalcem delili nagrade, je naš zmagovalce prišel do častnega mesta, podprti od dveh tovaršev in navdušeno pozdravljen od vsega občinstva. Prejel je zelo lep pokal. Pri skoku s palico našemu rekor-

drerju Milakovu ni šlo do 4 m. Začel je prepozno in se ni pravilno pripravil za tekmovanje. Na sporedu je bila še zadnja tečka štafeta 4 krat 400 m, v kateri so naši dosegli samo drugo mesto. S tem je bilo končano zanimivo atletsko tekmovanje. Privraket se nam je posrečilo, da smo premagali grške atlete, kajti vse doslej so bili zmagovalci vedno Grki. Bilo je že pozno v noč, na ulicah pa je bilo še vedno polno ljudi. Podnevi ostanejo ljudje zaradi vročine po večini doma, ponoči pa je vse na cesti. Povsod je neonska razsvetljava, številne so neonske reklame, ki se venomer prižigajo in ugašajo. V Pirej Naslednje jutro se peljeva s tovaršem v Pirej: rada bi se kopala v Egejskem morju. Podzemna železnica pelje res nekaj časa pod zemljo, vse do Pireja. Živahnjo je življenje v tej lukli, polno ladji, trgovine in nadležnih prodajalcev. Isteva primeren prostor, koder bi se kopala, toda moj tovariš zavskrbiljeno opazuje kopalce. Niha nima minimalke in tako se boji, da naju ne bodo pustili na kopalšču. Kmalu pa sva našla prosto obalo in sva se v miru kopala. Popoldne smo si ogledali še razne zanimivosti, ter nakupili nekaj spominov na Grčijo in

derju Milakovu ni šlo do 4 m. Začel je prepozno in se ni pravilno pripravil za tekmovanje. Na sporedu je bila še zadnja tečka štafeta 4 krat 400 m, v kateri so naši dosegli samo drugo mesto. S tem je bilo končano zanimivo atletsko tekmovanje. Privraket se nam je posrečilo, da smo premagali grške atlete, kajti vse doslej so bili zmagovalci vedno Grki. Bilo je že pozno v noč, na ulicah pa je bilo še vedno polno ljudi. Podnevi ostanejo ljudje zaradi vročine po večini doma, ponoči pa je vse na cesti. Povsod je neonska razsvetljava, številne so neonske reklame, ki se venomer prižigajo in ugašajo. V Pirej Naslednje jutro se peljeva s tovaršem v Pirej: rada bi se kopala v Egejskem morju. Podzemna železnica pelje res nekaj časa pod zemljo, vse do Pireja. Živahnjo je življenje v tej lukli, polno ladji, trgovine in nadležnih prodajalcev. Isteva primeren prostor, koder bi se kopala, toda moj tovariš zavskrbiljeno opazuje kopalce. Niha nima minimalke in tako se boji, da naju ne bodo pustili na kopalšču.

FRANČEK SAJE: Kako je naša vojska pomagala k porazu imperialistične Italije (Iz razprave „Narodnoosvobodilna borba v Sloveniji od junija 1943 do kapitulacije Italije“)

Glavni štab NOV in PO Slovenije se je temeljito pripravil na usposabljanje za neposrednejše vodstvo svojih enot, ki so prehajale v regularno armado. Pri tem delu je pred očmi imel skorajšnjo kapitulacijo italijanske vojske in odgovorne naloge naše vojske ob tem dogodku. To je razvidno iz brzotavke, ki jo je Edvard Kardelj 14. avgusta 1943 iz Glavnega štaba Hrvatske poslal v Slovenijo:

V zvezi z vprašanjem, kaj naj zahtevamo v primeru premirja z Italijo, je Tito na moje vprašanje odgovoril tako: »Danes smo sporočili angleški misiji pri našem štabu naše pogoje za premirje z Italijani v Sloveniji. Ti so naslednji: Slovenski partizani bodo prenikli sovravnosti z italijansko vojsko na osnovi, če bodo enote italijanske vojske prekinile sovravnost proti partizanom in obrnili orožje proti Nemcem, ali če italijanske enote izročijo orožje in zapuste naše ozemlje. To sta dva izbora za premirje z italijanskimi okupatorskimi enotami. Ko bodo trajala pogajanja, obeh strani prekinita sovravnosti. Hkrati italijanske oblasti in vojske enote ne smejo na okupiranem ozemlju izvršiti niti enega nasilja nad slovenskim ljudstvom. — V imenu Vrhovnega štaba NOV in PO Jugoslavije komandant Tito. — Te zahteve nam Glavni štab Slovenije v našem imenu preko majorja (Jonesa, šefa angleške vojne misije pri GSS — op. F. S.) sporoči angleški vojaški korog. — Izročite te zahteve v uradni obliki Jonesu. Hkrati mu polrudno pojasnite, da tudi vse enote Prosto-vojne protikomunistične milice (bele garde — op. F. S.), ki je v statusu italijanske vojske sme vrste za sestavni del okupatorske vojske.«

ražene italijanske divizije in branili novo osvojenno ozemlje pred nemškim vdorom... Dolenjska, Notranjska in Ljubljana so sestavljale tako imenovano Ljubljansko pokrajino. Na tem ozemlju so italijanski okupatorji imeli naslednje svoje enote: divizijo »Cacciatori delle Alpi« s sedežem v Ljubljani, divizijo »Isongo« s sedežem v Novem mestu, divizijo »Lombardio« s štaborom v Karlovcu, grupacijo fašističnih milic »XXI Aprile« s sedežem v Kočevju in grupacijo »Guardia alla Frontiera« na Notranjskem ob bivši jugoslovanski-italijanski meji. Razen teh sil so Italijani razpotali tudi v vojaškimi in civilnimi karabinjerji in policijo. Te enote so bile v sestavi XI. armadnega korpusa s sedežem v Ljubljani, ki je 1. junija 1943 štejele okoli 50.000 mož. Razen teh svojih sil je XI. armadni zbor razpotal tudi v kvasilniško MYAC (Militaria volontaria anticomunistica — Prosto-vojna protikomunistična milica) ali bele garde, ki je 15. avgusta 1943 imela 104 postojanke po Dolenjski in Notranjski s skupno 6049 oboroženih mož. Kvislinško belo gardo so Italijani dobro oborožili, saj so ji razen pušk dali 38 težkih in 147 lahkih strojnih. Z belo gardo in italijansko vojsko je v borbi proti narodnoosvobodilni vojski sodelovalo tudi 5 četniških ali plavogardijskih odredov z okrog 400 plavogardijski. SOVRAŽNE SILE V LJUBLJANSKI POKRAJINI SO SKUPNO ŠTELE OKROG 56.400 MOŽ.

Na sovraino vojsko pa se ni borila le proti partizanskim enotam, temveč je delala tudi nepopisna sila nad svobodoljubnim slovenskim ljudstvom. Kljub okupatorskemu in belogardijskemu terorju pa so se slovenski ljudje vse čvrsteje oklepali Osvobodilne fronte.

Politična situacija v Sloveniji se razvija priložno dobro. Prehod ljudskih množic na pozicije Osvobodilne fronte se nadaljuje. Na osnovi vseh poročil lahko trdimo, da je tudi v Ljubljanski provinci (kjer je bilo razen Stajerske politično stanje najslabše zaradi belogardijskega narodnega izdajstva in terorja belogardijskih tolp — op. F. S.) danes 80 odstotkov prebivalstva izrazito za Osvobodilno fronto. Organizacijsko zaje-manje teh množic še vedno zaostaja za političnim razvojem. Razkrinkanje in demoralizacija v belogardijskih vrstah napreduje...

Sicer pa je po zadnjih mednarodnih in domačih dogodkih avtoritet OF zelo porasla... Največji uspeh naših v Ljubljani so brez dvoma množične demonstracije. Prve so bile 1. avg. (1943). Demonstriralo je 12.000 ljudi za izpust internerancev. Demonstracije so se takoj stopnjevale v politične za svobodno in združeno Slovenijo, novo Jugoslavijo. Vojaški in tankisti, ki jih je poslal Gamba na ulice proti demonstrantom, so poslali. Gamba je dal s težavo poloviti 25 ljudi, ki so bili drugi dan obsojeni vsak na 12 let ječe in deportirani v Italijo. Čez kakih deset dni so se ponovile naše demonstracije na pokopališču na grobovih talcev (in drugod — op. F. S.). V kratkem se bo dalo v Ljubljani mobilizirati kakih 800 do 1000 ljudi. To je seveda le za začetek. Na osnovi razpoloženja

in strahu pred Nemci je pričakovati masovni dotok v partizane. Odredili smo mobilizacijo pod parolo »Za ljubljansko brigado! Težave so s transportom...«

NA DOLENJSKEM IN NOTRANJSKEM SO OPERIRALE ŠTIRI UDARNE BRIGADE, TRIJE ODREDI IN ZASČITNI BATALJON GLAVNEGA ŠTABA

Njihova številna moč je bila 1. avgusta 1943 naslednja: Prva SNOUB Toneta Tomičiča je imela na licu 580 mož, II. SNOUB Ljube Serčerja 620 mož, IV. SNOUB Matije Gubeča 529 mož in V. SNOUB Ivana Cankarja 581 mož. Vzhodnodolenjski odred okrog 50 in Levstikov bataljon okrog 150 borcev. Brigade in odredi so imeli na mestu 2958 borcev, 481 ranjenih v bolnicah in 110 začasno odsotnih, skupno 3549 mož. Njihova oborožitev je razen pušk bila: 105 lahkih in težkih mitraljezov, 5 lahkih in en težki minotalec, 3 protitankovski in en gorski top. Glavni štab NOV in PO Slovenije je 27. maja 1943 vsem enotam razposlal povelje vrhovnega komandanta NOV in PO Jugoslavije za splošno protiofenzivo, ki naj bi med peto sovraino ofenzivo razbremenila glavno naše vojske. Nato je Glavni štab Slovenije izdelal naslednji operacijski načrt: Tomičičeva in Gubečeva brigada naj napadeta nemške postojanke južno od Litije, medtem pa naj Cankarjeva in Serčerjeva brigadi zahodno od Litije prekorčita Savo in prodrata na Gorenjsko in Stajersko. Cankarjeva in Serčerjeva brigada sta krenili 27. maja 1943 iz Bele krajine preko Gorjancev na področje Šmarjete, kjer sta Gubečevi brigadi oddali teže prenosno opremo in težko orožje. Dne 1. junija sta odhiteli preko Trebelne-ga, Mirne in Sv. Križa pri Litiji do nemško-italijanske okupacijske meje med Temenico in Metnaganjem nad Sučino. Na ta sektor sta dne 3. junija prispeli tudi Gubečeva in Tomičičeva brigada, ki je konec maja prešla z Notranjske na Dolenjsko. V noči od 4. na 5. junij so vse štiri brigade prekoračile zaminirano in z bodečo žico zavarovano nemško mejo.

Jerry Dickerson v ameriški državi Arizona se je sprl s svojo zaročenico in jo v restavraciji udaril po glavi s skodelico za sladkor. V glavno ji je vrnil tudi kroznik s smetano, vrgeč je tudi steklenico s paradižnikovo omako. Pa je ni zadel. Zaročenka je neke stakni. la puško in dvakrat ustrelila proti njemu. S prvim strelom se je zadel v glavo, z drugim pa v koleno. Ko je ležal na tleh, ga je še nekolikokrat udarila s puškinnim koptop po glavi. Odpejalo ji so ga v bolnišnico, kjer so mu rešili življenje. Pravi, da je ne bo tožil, ker jo ima še vedno rad. To je nase dneve časopise, je večporedila tudi ona, rekla pa je, da je bila hudo razburjena, vseeno pa se vedno čuti do nje-globooko ljubezen. Trdijo, da se bosta v kratkem poročila.

Deset let stara deklica je rodila otroka
Nadzornica nekega doma za nezakonske matere v ameriškem mestu Youngstownu je pred dnevi sporočila, da je v domu 10 let stara deklica rodila otroka ženske spola. Dodala je, da tehta mlada mati dobrih 51 kilogramov in da je zdrava. Ime mlade matere ni bilo objavljeno, prav tako ne ime otrokovega očeta, sumijo pa, da je to neki 50 let star mož.

»Imel, toda samo v eni točki.«
»In sicer.«
»Teda! ko sem rekel: končano! — je zahrmelo po dvoran burno ploskanje.«

CE OTROK RAZMISLA
»Mamica, pravi, da me je storklja prinesla, očka trdi, da so me v bolnici kupili, naša sosedba pa spet pripoveduje, da so me angelčki prinesli. To ne bo držalo. Nekdo od njih pravi gotovo lažev.«

Misli
Smeje se sonce; zimo prežene s človeškega obraza.
V nasmejek je pritrđite; v mehku pa dostikrat zavračanje.
Pogled na lepoto zaseni vse drugo. Njena bližina greje kakor sončna luč. Veselimo se njenega najznamenitejšega pozdrava in srečni smo, če se mudi pri nas; ona je življenje.
Nekoč smo izpraševali prijatelje: »Kateri krojač ti dela obleke?« Zdad jih bomo kmalu izpraševali: »Kateri krojač ti obleke — obrača?«
Viktor Hugo

Utrinki
Druge moraš poznati, da znaš samega sebe.
Dober svet posvedaj tudi drugim. Edino to lahko storiš z njim; samemu sebi ne koristi nikoli.
Čudno je, kako togoti naš uspeh našo okolico.
Mnogo ljudi preživi svoje življenje s slab vestjo in pokvarjenim želodcem.
Poguma človek ne kaže v umiranju, temveč v življenju.
Umestno, da je človek srečen in ljubezni, je v tem, da daje vse, a ničesar ne zahteva.

Pojasnilo
3. julija letos je naš list objavil članek o prebilih vprašanih zobozdravstva v Beli krajini, kjer dopisnik omenja, da potrebuje zdravstveni dom v Crnomlju stalnega zobozdravnika in ordinacijsko sobo za zobozdravstvo. Dopisnik je pomotoma zamenjal tehniko za zobozdravnika. Dejstva so namreč ta, da zdravstveni dom v Crnomlju ima stalnega zobozdravnika, ki ordinira vsak dan, in lepo urejeno ambulanto, nj pa imel zobotehničnega oddelka, zobotehnik in ne potrebne instrumentarja, kar pa je sedaj že delno urejeno.

Še je čas, da se vpišete v članstvo Prešernove družbe
Obveščamo vse poverjenike in prijatelje dobre knjige, da bomo do predklica nadaljevali z vpisovanjem novih članov Prešernove družbe. Glavni odbor je namreč po zaključnem roku sprejel še nad 1.600 prijav novih članov. Zaradi počitnic in raznih drugih razlogov pa številni poverjeniki niso zaključili vpisovanja ter nam zato še niso javili števila članov. V okoli 11.500 občinah pa je postavljali poverjenike mreže močno zagnano. Vse to je narekvalo Glavnemu odboru, da je določil večjo naklodo svojim knjigam kot pa je doslej vpisanih članov. S tem je omogočeno za

očni prosil, naj mu ne uničijo najlepšega gozda.
Izgovarjali so se, da jim njegova loza zastira razgled po železniški progli.
Ha, ali jim je Jurjev gozd zares zastiral razgled? Ali si ne bodo naredili razgleda vse tja do daljnega Trsta, če bodo še drugim tako uničili gozdne parcele kakor so jo uničili Jurju?
»Nas in znanec pa naj potlej kar kraška burja odpiha,« je vrel v starem kovaču. »Stoletja so že minila od takrat, a še danes ve vsak Slovenec, da so Benetke zgrajene na plotih, ki so jih tuji posekali po naših gozdovih. Torej, dve muhi na en udarec!«
Zadnje besede je že glasno spregovoril, da ga je slišal Tiječ v kovačnico.
»Kakšni muhi, dedek?« vpraša mladec.
»Stricu Jurju so posekali najlepši gozd,« odgovori stari z grenkim glasom.
»Saj vsak dan samo o tem govorijo,« pravi Tiječ.
»Učitelj Potočnik nam je pripovedoval, ko sem hodil še v šolo, da so gozdovi naše narodno bogastvo. Zato vas to jezi, kajne, ded?«
»To je bil prvi udarec,« podoživlja stavec v sebi, kakor da je preslišal vnukove besede. »Drugega bi radi zadal partizanom, ki se zbiraajo v gozdovih. Razgleda se jim hoče? Ehi! Partizanov se boje, pa izsekavajo najlepši les. Zdad sekajo ob cestah in ob železniški progli. Toda vseh gozdov ne bodo mogli posekati! Tudi za partizane bo še ostalo gozdov na pretek. Zbero se, učvrstijo, obožujejo, potem pa —

»Ded, žareče je! Prídite pogledati!« zakliče Tiječ iz kovačnice.
In stari odide v kovačijo. Ze se pripravlja, da bi vklještil žareče železo in ga z vignja ponesel k nakovalu, pa ga zmoti glasen jok. Kaj se je zgodilo? Pusti vse vnemar in z vnukom planeta pred kovačnico. Mimo priđe stara Marentička iz Gradaca in med jokom odgovarja gospodnji Bari, ki jo, stoječ na hišnem pragu, ogovarja.
»Vse so premetali v bajti,« stvo starica. »In srebrno uro, ki jo je moj pokojni lvo zapustil sinu, so ukradli. Prosila sem jih, naj jo puste v predalu, da je to edini spomin na mojega pokojnega moža, pa me je čokat črnosrajčnik surovo pahnil iz sobe.«
»Spet fašisti,« ugane stari kovač in oči mu začare v divji jezli.
»Našega Juleta so vkleinili in odgnali,« hlija starica dalje. »Nič jih nisem razumela, kaj so kricali. A preden so odšli, mi je še eden pokazal vzgalice in se z divjim pogledom zagledal na slamnato streho. Menda mi je grozil, da mi bodo zažgali streho nad glavo.«
»Pa kje je zdaj Jule?« se v njen neutolažljivi jok oglasi stari kovač.
»Zaprj je!« zatuli starica in se sesede na klopico pred hišo. »Pretepavajo ga. Sinoči mi je poštarica povedala. Slišala je, kako je kričal v gradu, ko so ga bili...«
»Prekleti gadje!« zagodrnja stari in se umakne nazaj v kovačnico, ker ne ve, s kakšnimi besedami naj bi tolažil staro Marentičko.
Ona pa si obrise solzne oči in odide dalje po vasi. Sama, na vsem širokem svetu sama in zapuščenca. Doslej je njen Jule skrbel zanjo. Odgnali so ji ga in čez noč je postala beračica.
Odide dalje. Kam dalje? Nihče je ne vprašuje. Ustavi se skoraj pri vsaki hiši v Dobravcih in razkriva začudenim vaščanom svoje gorje. In glej — v vseh srecih vstaja nepoznana groza pred nasiljem, ki je pričelo zmagoovati.
Stari kovač dolgo strmi za staro Marentičko. Skozji zamazano, čadasto šipo v oknu kovačnice gleda za njo, ki se opteka po vasi. Le dalje, le dalje od hiše do hiše. —
Staremu pa se vžiga ogenj v očeh. Ogenj sovravnosti do nasilnih tujecev. Z vignja pograbi žareče železo. S Tiječtom pohitja pred nakovalo. Jezno, da iskre frle na vse strani, nabljata po njem. Izneznada na stari kovač prejenja nabjati. Zamisljeno strmi nekam nad vrhove drevov v Veliki lozi. »Koliko časa bomo še molčali in tretpali pred njimi? vrta v njem trpkla misel. Tako naprej ni mogoče živeti. Ali naj poginemo ko živina? Živeti nam ne puste. Živeti!«
Tiječ najbrž ugane, kaj se dedu podi po glavi. Ve, da je razdražen in da se na silo kroti ko molček. A tega ne ve, da takšen molk žče srce in dušo. In se ojunati ter vzklikne:

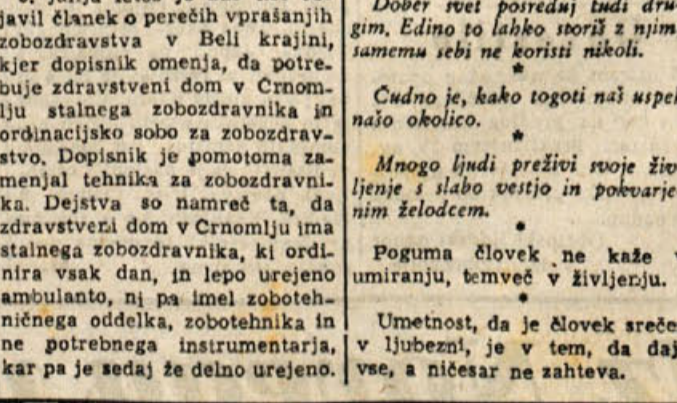
SKRBI MLINARJEV NA TEŽKI VODI
Vodovodno zajetje je v Sto-piljah že zabetonirano. Pred kratkim je sklicala uprava mestnega vodovoda lastnike zemljišč na vodopravno razpravo. Lastniki parcel, ki bodo z izkopom jarkov za polaganje vodovodnih cevi oskodovali, niso zahtevali pretiranih odškodnin in so radi dovolili izkope. Izkopji so do Gornje Težke vode dovršeni in se pomikajo že proti Crmošnjicam. Tu pa se nahajajo pod tanko plastjo zemlje dolomit, zato se čuti pomanjkanje kompresorjev.
Največ skrbi delajo vodovodne gradnje mlinarjem ob Težkem potoku. Vsi razen Bojanca, Kovačiča in Brulca so zahtevali pretirane odškodnine, ki bi jih novomeška občina nikakor ne mogla izplačati, niti niso upravičene. Predvideno je, da bo v nadaljnjih dvajsetih letih pritekalo v Težki potok 40 litrov vode na sekundo manj kot sedaj. Mlinarji se za to boje, da bodo morali prenehati z mletjem. Zato zahtevajo od mestne občine, naj bi jim napeljala električni industrijski tok in miline preuredila na električni pogon. Vsaka taka preureditev bi stala 250.000 dinarjev, električna napeljava 150.000 din, električna energija pa 135.000 dinarjev, kar bi zneslo v petdesetih letih 6.750.000 dinarjev. To so vsekakor zahteve, ki jim nikdar ne bo mogoče ugoditi. Pri tem je treba vedeti, da so napredni mlinarji že pred večno opustili mletje na vodni pogon, ker jim je Težki potok dajal premalo vode; raje me-

ljuje z elektriko. Nihče tudi ne zahteva od mestne občine, naj bi jim morda popravila jeze, ki trenutno popuščajo vodo na vseh koncih in krajih in to znatno večje količine, kot jo bo vsrkavalo novo vodovodno omrežje.
Letos bo dokončana prva faza gradnje iz Stopič na Crmošnjice in na staro omrežje. Do konca septembra bodo v Novo mesto prispelje tudi vse vodovodne cevi. Trenutno je najbolj pereče vprašanje gradenj vodovodnega omrežja pomanjkanje denarja.

Nekaj starih okroglih
»Včeraj sem ga srečala, pa me je hotel poljubiti. To sem teklela.«
»Pa si ga ujela?«
»Poznal sem tri ženske in vse tri so me napravile nesrečne.«
»Kako to?«
»Prva me je varala, druga je umrla, tretja pa je moja žena...«
»Si imel s predavanjem kaj uspeha?«

IZ PARKA
V parku se sprehaja neko dekletko z otroškimi vozličkom in s punčko v vozičku. Pa pride mimo mlad mož in ga gane tihla sreča, še bolj pa kodrasta punčka v vozičku.
»Kako si srčkana! Cigava pa si!«
»Se ne ve. Jutri bo komaj prva razprava,« prijazno raztolmači mamica.

Uvrstite se med poverjenike Prešernove družbe. Vsa poverjeniki obdržijo 10% pobrane članarine

LOJZE ZUPANEC
4
VELIKI DNEVI
Povest
»Kar slišijo naj me, sakramenski polentarij!« godrnja stari Mike dalje in si čadasto roko utira znoj s čela. »Le kdo jih je klicel k nam? Nihče! Za staro Jugoslavijo se naši možje in fantje niso hoteli boriti. Izdali so jih in pustili njih in nas na cedilu. Fantje so pometali puške v jarke. Te šleve fašistične pa so s paradnim maršem prikoralale v Ljubljano in se razile po vsej domovini. Pred njimi pa je korakala godba. Hahaha, kakor da so prišli na svatbo...«
Pijunil je od jeze in glasno zaklical proti snahi:
»Oženili so se z našo izdano domovino, zdad pa jo ožemajo ko staro prnjo.«
Naslonil se je na nakovalu in ni slišal, kako Tiječ požvižgava, kako goni meh, kako razjarjeno železo švisti na vignju. Žalostne misli so ga objele. Spomnil se je na brata Jurja, ki so mu fašisti sredi prošle zime posekali pol loze. »Zalagal! Tatovil! Tiječ!« je pljuval v nemočni hlti.
Res je bilo tako in ni se zaman razburjal. Jurju so objubili, da mu bodo plačali vse do zadnjega kralja. Nič ni pomagalo, ko jih je stavec s solznimi